

dicséretetek, beszámolójelentések, azok vitája. Speciális válfajai: küldöttválasztó, ünnepi. 2. Képzés: iskola által szervezett vezetőképző, továbbképző tanfolyam, tábor. Ez utóbbit a Radnóti-ban gyakran összekötötték sítáborral. A felsőbb szerv által szervezett vezetőképző tanfolyam, tábor (egy-, három-, hathetes) telen, nyáron. 3. Társadalmi munka: a sejt által, az iskola által, a városi KISZ-bizottság által szervezett; megyei, országos építőtábor. 4. Próbák: politikai (Ifjú Kommunista, Kilián- stb.), műveltségi (olvasó-, zenei stb.) 5. Ünnepek: a Szovjetunió, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom „megkülönböztetett” napjai. Ezekhez felajánlás, ünnepi műsor, tömeggyűlésen részvétel. 6. Egyedi akciók a KISZ K. B., a megyei, a városi KISZ-bizottságok által szervezettekben való részvétel: felvonulás, koszorúzás, fogadás, stb. A társszervek által szervezettekben részvétel: nótanács, béketanács, vöröskereszt, munkásörtség, Ifjú Gárda, MHSZ, Magyar-Szovjet Baráti Társaság stb.

A KISZ hatékonyságát a Radnóti-ban végzetek életútja mutatja, mutatja. Még az az állítás sem fedné a valóságot, hogy száz végzetből egy az elkötelezett kommunista pályáját választotta volna. A nagy többség polgári életpályákon tehetősége, szorgalma szerint érvényesült (vagy nem érvényesült).

A KISZ-munka monotonitását oldotta az 1971. évi IV., az ifjúságról szóló törvény, amelynek egyik paragrafusa elismerte az ifjúság jogát a szervezeti élethez (I. fejezet 2. paragrafus). Ennek szellemében egyfelől megváltozott az iskolai KISZ-szervezet felépítése: vertikális lett, alapszervezetekkel; másfelől diákparlamenten jettette ki véleményét. Az első előkészítése – az iskola-vezetés szerint – jól sikerült: „Évfolyamgyűlések – ahol ismertettük a KISZ IX. kongresszusának határozatait. Osztálygyűlések, alapszervezeti gyűlések előzték meg. Az elgondolásunk az volt, hogy ne csak az állami vezetők munkájáról legyen szó, hanem beszéljenek közben saját magukról is, az iskola KISZ-szervezet életéről, az önkormányzati munkáról, a tanulásról, és – természetesen – gondjaikról.”²⁹²

A lefolyt diákparlamentről pedig így összegezték az igazgató: „Ez az igazi demokrácia, mikor saját munkánk iránti felelősség is megmutatkozik. Két év múlva a diákparlament még érdekesebb, színvonalasabb és demokratikusabb lesz, mert nemcsak azt fogjuk megvizsgálni, hogy a most elmondottakból mit valósított meg, vagy mit nem tudott megtenni az igazgató, hanem azt is, hogy a diákok felajánlásaiból, ígéreteiből mi valósult meg, és mi miért nem nyert megoldást.”²⁹³

Hasonlóan jól sikerültek minősítették az 1978. évit. Több olyan kérdés is elhangzott, amelynek címettje nem a tantestület, nem az igazgató, hanem a felsőbb szerv volt. Kívánatosnak tartottak egy központi középiskolai diákmenzát (1. pont), jobbnak tartanák a nyolcórás iskolakezdet (2. pont), jobb szervezést kívánnak az őszi közhasznú munkában (4. pont).²⁹⁵

Az 1981. évi diákparlament megrendezésében újítás: „Tekin-

és történelemből.
(I.: j.n.)

1972/73.

**Az Iskolatelevízió
filmesztétikai
adásaiba
valamennyi elsős,
2-2 másodikos,
harmadikos
és negyedikes
osztály kapcsolódott
be.
(I.: 32-8/1972.)**

1972/73.

**Az iskola
fennállásának
75. évfordulója
alkalmával
nagyszabású
ünnepségsorozat
rendeztek,
és egy
évkönyvet is
közzétettek.**

1972/73.

**Ásotthalom,
Kiskundorozsma,
Gyálarét és a Szegedi
Konzervgyár volt
otthona néhány
napra az iskola
880 tanulójának
az őszi közhasznú
társadalmi munkán.
4832 napot
dolgoztak.
(I.: 16-6/1972.)**

1972/73.

**„Csendes”,
kísérletmentes
tanítási év volt,
amit az arányos
számadatok is
igazolnak.. Négy
évfolyamon 4x6=24
osztályba 9121 tanuló
225 körüli évfolyam-**

**létszámban tanult. (I.:
okt. 18-i kimutatás j. n.)**

1972. június 15.

**Megjelenik az MSZMP
KB határozata –
amely törvényként
kezelt – az állami
oktatás helyzetéről
és fejlesztésének
feladatairól.**

1972. december 22.

**E napon tartották
a tantestületi félévi
értekezletét.
Befejezésül
„...a tantestület
köszöntötte az
igazgatót kandidátusi
disszertációjának
megvédése
alkalmából.”
(I.: félévi j.k.)**

1973. január 3–6.

**Kaunasban (akkori
Szovjetunió)
társastáncversenyen
vett részt Fodor Klára
I. osztályos tanuló.
(I.: j.n.)**

1973. április 9.

**Elkezdődött
– matematikával
– a közös érettségi-
felvételi írásbelik
rendszere.**

**A minisztérium ezt
márciusban
szabályozta.**

**A fenti kelttel
dr. Gosztonyi János
miniszterhelyettes
részletesen
rendelkezett.**

**„1. A közös
matematika írásbeli
érettségi felvételi
vizsgán részt kell**

tettel az iskola nagy tanulólétszámára, a diákparlamenten az osztályok küldöttei vettek részt, 195 fő, ...megjelent még 32 érdeklődő, nem szavazati joggal.”²⁹⁴ Az igazgatói vitaindítót nem itt olvasták fel, hanem írásos változatban a tanulók már megismerhették. 42 hozzászólás hangzott el „mondanivalójukat a tanulók megfelelő stílusban, lényegre törően adták elő, látszott, hogy felkészültek a hozzászólásra.”²⁹⁵ Az iskolát érintő valamennyi kérdésre megválaszolt az igazgató. A főhatósági intézkedést kívánó kérdések és javaslatok közül kiemelkedett a következő: „Miért van még szükség mindig a fizikai dolgozó kategória fenntartására? 35 év után már nem látszik megfelelőnek.”²⁹⁶

A következő diákparlament előtt „Mi újság a Radnótiban?” címmel vitafórumot rendeztek. Ezen már elmondhatták a diákküldöttek véleményeiket, amelyeket az 1984/85. tanévi diákparlamenten négy fő kérdéskörben vitattak meg: 1. A tanulmányi munka. 2. Nevelés, fegyelem. 3. Szociális helyzet. 4. Művelődés, sportolás, szabadidő.²⁹⁵ A vita új elemeket nem hozott, amit igen, az az ötnapos munkahét okozta zsúfoltság, túlterhelés.

Ahogy az úttörőmozgalom, úgy a KISZ-mozgalom is kifulladt. Nemcsak a politikum megváltozása miatt, sokkal inkább azért, mert egyéb tartalmában képtelen volt megújulni. A KISZ iskolai kezdetének 30. évfordulóját meg sem várva 1987 januárjában megszerveződött a diákmozgalom. Igazgatói, tanári segítséggel iskolai vezetőséget, Iskolai Diák Bizottságot (IDB) választottak, majd ennek irányításával osztály-diákbizottságok (ODB) szerveződtek. Kezdeti munkáját így összegezték: „Közösen vitattuk meg a Működési Szabályzatot, s ennek alapján az iskolai házi-rendet és a tanulói szabályzatot... Állást foglaltak a félév időpontjának megváltozásáról, ... az EHV-ról, a fakultációról, a diákkörök és szakkörök indításáról, a szalagavatóról ... és saját maguk rendezték meg a hagyományos Radnóti Olimpiát és a tavaszi iskolanapot.”²⁹⁶

Az 1987/88. tanévben a KISZ IKB-a és az IDB párhuzamosan

Fő a bizalom!

Én esküszöm, hogy a Magyar Népköztársasághoz, annak népéhez és Alkotmányához hű leszek; az Alkotmányt és az alkotmányos jogszabályokat megtartom: a hivatali titkokat megőrzöm; hivatali előljáróimnak engedelmeskedem, hivatali kötelességeimet pontosan, lelkiismeretesen és a nép érdekeinek szolgálatával teljesítem és minden igyekezetemmel azon leszek, hogy hivatali működésemmel a Magyar Népköztársaság megerősödését és fejlődését előmozdítsam.

S z e g e d, 1962. október 12.

Üi.: az eskütető beosztása: f ü t ő. Dolgozott: 2 hónapot.

T. B.

működött. Az előbbi a politikai képzést vállalta, kevés embert mozgatót meg, működése formálissá vált. Rendszeres ülésein az IDB nem képviseltette magát. A teljes diákságot érintő szervezetekben az IDB-é lett a vezető szerep, komoly tömegbázist építve ki magának.

E kettősség még a következő tanévben is megvolt, de már az IDB hegemoniájával. 1989-ben jelentkeztek az alternatív ifjúsági szervezetek: az Unio és a Fidesz, de a KISZ-ből kiábrándult, majd annak kényszeréből felszabadult tanulók újabb politikai elkötelezettséget nem óhajtottak. A két tájékoztatóra együttesen kilenc tanuló volt kíváncsi.²⁹⁷

Az 1990-es évektől iskolai szervezeti keretben nincs ifjúsági politikai párt, vagy mozgalom, cserkészet sincs. (Igaz, felmérés nem készült, hogy lakóhelyen vagy szüleik révén mennyiben vesznek részt politikai pártokban. Maradt a diákönkormányzat. Tartalmas működéséhez hihetetlenül nagy tanári segítség szükséges. Ha magukra maradnak, nem birkóznak meg a legegyszerűbb akció lebonyolításával sem. Az általunk szervezett tavaszi iskolai nap, az ún. „fordított nap” jó programok híján érdeklenségbe torkollott. Nagyobb aktivitás jellemzi a kisebb tanulói csoportokat: sportcsapatokat, tanulócsoportokat, esetleg osztályközösségeket.

A jövő diákönkormányzata ezekre építhet.

3. A szülői munkaközösség

Ha egy adott iskolavezetés rendkívül szerteágazó munkájának értékelésekor eggyel kevesebb támadási felületet kíván hagyni, a felsőbb szervek, előírások kérésének, utasításának megfelelően adminisztrál. Ha előírják, ha utasítják, hogy legyen szülői munkaközösség, akkor lesz. Ha kérdezik, hogy működik, válaszol:

1959/60.: „Iskolánk sokrétű munkájának megfelelően Szülői Munkaközösségünk X. Y.-nal (az iratban teljes név) az élén hasznos és nélkülözhetetlen tevékenységet fejtett ki. Vezetősége az iskola állami vezetésével és pártszervezetével a legszorosabban együttműködött. Eredményes kapcsolat épült ki a Szülői Munkaközösség és az osztályfőnökök, s tanárok között. Hasznos segítséget kaptunk tőlük iskolai rendezvényeink lebonyolításában, tanítványaink erkölcsi és politikai nevelésében, az iskola és a szülői ház kapcsolatának szorosá tételében. Munkájuk hozzájárult iskolánk szépítéséhez, tanítási és nevelési munkánk eredményessé tételéhez.”²⁹⁸

1964/65.: „A szülői munkaközösség munkaterv szerint végzi munkáját ... Bizottságokra tagolódik: 1. kulturális bizottság (4 fő) ... (l. kronológia)”²⁹⁹

1974/75.: Az 1973/74. tanévben a szülői munkaközösség tenivalóinak gerincét az állami oktatásügy továbbfejlesztését szolgáló párthatározat végrehajtásának megértése, a feladatok végrehajtásához segítségnyújtás és tapasztalatok gyűjtése jellemezte.

vennie minden olyan középiskolai tanulóknak, aki 1973-ban fejezi be középiskolai tanulmányait a nappali tagozaton, és olyan felsőoktatási intézménybe jelentkezik továbbtanulásra, ahol matematikából írásbeli felvételi vizsgát kell tennie.”

1972/73.

Ismét tartottak az OKTV-n a radnótiak biológiából. Az általános tanterveknél első helyezés lett, a szakosítottaknál 2., 3., 6., 8. és 10. helyen végeztek.

1972/73.

Az iskolai UNESCO Kör munkájából egy hasznos gyűjtőmunka emelhető ki (Papp Magdolna körí titkár jelentéséből): „Tanulóink a Nyíregyházi Dokumentációs Központ számára kigyűjtötték a két helyi lap (Délmagyarország, Csongrád megyei Hírlap) 1973. évi I-IV. hónapi számának a természet és az ember kapcsolatával foglalkozó cikkeinek bibliográfiáját.”

1972/73.

Az iskola év végi tanulmányi átlaga, a 4,27 három

századdal gyengébb
az előző évinél.
Ennek okát az
igazgatói beszámoló
abban látja, „...hogy
több tanulóval arra
való tekintete, hogy
csak a felvételi
tárgyak pontértéke
számít a felvételinél
...abbahagyta
a nem felvételi
tárgyak tanulását.”
(I.: j. k.)

1972/73.

Jutalom felvételiért!
A művelődésügyi
miniszter 125/1971.
(M. K. 8.) M. M. sz.
utasítása
15. bekezdése szerint
„ha egy csoportból
a tanulók (induló
létszám) legalább
70%-a felvételt
nyer felsőfokú
intézménybe, akkor
az oktató pedagógust
a jutalomkeret
terhére 1000,- Ft
jutalomban kell
részesíteni.” E
feltételnek Vekerdi
Klára és Papp Ferenc
megfelelt, jutalmat
kaptak.
(4-12/1972.)

1973. július 13.–
augusztus 3.

A július 13-án
meghalt Ilku Pált
Nagy Miklós követte
a művelődésügyi
tárca élén.

1973/74.

Eldölt, hogy
a Radnóti gimnázium
is bekapcsolódik
a JATE

...Az 1974/75. tanévben az események középpontjában politikai téren hazánk felszabadulásának 30. éves évfordulója, s pártunk XI. Kongresszusa áll, oktatási téren pedig továbbra is a párthatározat végrehajtása, illetve annak társadalmi, nevelési-oktatási anyagának tökéletesítése. Munkatervünk is ezt tükrözi.^{300.1}

1977/78.: A munkatervbe jegyzett programot a munkaközösség elvégezte. Az előadásokon szép számmal jelentek meg szülők. A kapcsolat a szülőkkel mindvégig jó volt. Éreztük a szülőknek az irántuk való bizalmát és tiszteletét.^{300.2}

1988-tól még az SZMK is kevés volt, előírták az iskolatanács megszervezését és működtetését.

1988/89.: „Összetétel: 1 főigazgató, 1 MÁV vezérigazgató-helyettes, 1 Szeged SC elnöke, 1 főiskolai tanár, 1 egyetemi tanár, 1 tsz-elnök, 1 üzemi mérnök, 1 üzemi munkás, 1 tisztviselő és az előírásnak megfelelő személyek. Megalakulás: két évvel ez előtt.”³⁰¹ A folytatás:

„...az Iskolatanács munkáját addig szüneteltetjük, amíg megfelelő és jó tapasztalatokat nem tudunk szerezni, amiből a munka hasznosabbá és életképesebbé válik, mert a jelen pillanatban csak az értekezletek számát szaporítja.”³⁰²

Egyértelmű, tiszta sor. Az SZMK-ról ilyen még nem született. A gimnáziumnak nem a munkaközösségre, hanem szülői segítségre volt és van szüksége. A másodpercre lebontott munkatervet lehet teljesíteni, lehet magasztos eszmei-politikai-nevelési-oktatási kérdésekről előadni, előadásokat hallgatni, de ettől még az oktatás tárgyi feltétele nem lesz jobb. A Radnóti, a Klauzál, a Főgimnázium mindig is kérte a szülők segítségét. De mindig X. Y.-ét, azt, aki képes (tud) segíteni, és akar is. A köművészt, hogy falazzon, a szobafestőt, hogy tantermet meszeljen, a kémiai intézet vezetőjét, hogy laborfelszerelést adjon, a nagyvállalat igazgatóját, hogy anyagilag támogasson, a tsz-vezetőt, hogy buszt biztosítson egy-egy kirándulásához. Ezekben jó az iskola és a szülők kapcsolata. És teljesen mindegy, hogy kik között jön létre: az igazgató és X. Y., az osztályfőnök és X. Y., vagy valamelyik szaktanár ismeretsége révén. Azt is belátni, hogy az igen szépszámú X. Y.-nak segítségadásához nem előfeltétel egy szülői munkaközösség testületi tagság, még inkább nem az ennek havi (negyedévenkénti) ülésezése.

A jövő is a perszonális kapcsolatoké.

4. Az UNESCO-kör – külföldi kapcsolatok

Az ENSZ egyik fő szervéhez, a Gazdasági és Szociális Tanácshoz (ECOSOC) tartozik, autonóm (szakosított) szervként az UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization = az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete. A legszerteágazóbb munkát e szerv végzi az ENSZ valamennyi szakosított intézménye közül. Az 1945. november 1–16. közötti londoni konferencián 44 résztvevő ország

által kialakított alapokmányt az országok 1946. november 4-ig ratifikálták. Így hivatalosan e naptól létezik.

Magasztosak, nemesek fő célkitűzései, amelyek közül kiemelkedő: egyenlő művelődési lehetőséget biztosítani a világ valamennyi lakosa számára fajra, nemre, gazdasági és szociális különbségre való tekintet nélkül. A „záró” célkitűzés megvalósítására napjainkban adott a technika is: minden nép valamennyi publikációjának hozzáférhetősége. Magyarország 1947 óta tagja (nyolc évvel korábban, mint az 1995. december 14-i ENSZ-tag-sága), és 1957-től lépett be az asszociált (társult, egymással kapcsolatba lépő) iskolák sorába, a világ, mintegy hetven országának több mint ezer iskolája közé. A Radnótiban az UNESCO-ról szóló első – talált – irat 1966. március 5-i, egy UNESCO-bizottságnak küldött levél, amelynek befejező sorai korábbi kezdésre utalnak: „Végül kérnénk, szíveskedjenek a párizsi UNESCO-köz-ponttal iskolánk címét közölni, mert a legutóbbi kimutatásban még nem szerepeltünk, s folyóiratokat sem kapunk.”³⁰³ (A várt folyóiratok az UNESCO kiadványai: UNESCO Chronicle, – Courier, – Features, – Buletin, – Museum, Educational Abstracts.)

Ettől kezdve a gimnázium UNESCO-köre (-szervezete) előbb az iskolai KISZ akcióprogramjához csatlakozva végezte munkáját, utóbb a KISZ megszűntével részben az igazgatóság – külföldi kapcsolattartások –, részben az idegen nyelvek tanárai – kiadványfordítások – és tanítványaik révén tevékenykedett. Az UNESCO-tevékenység rendkívül tágran értelmezhető: az egyedi levelezéstől az országos rendezvényig. Ez utóbbi egyik eseménye volt, hogy a Radnóti rendezte meg 1970-ben az asszociált iskolák országos értekezletét. E kétvétenként – sorra kerülő eseménynek meghatározó szerepe van a hazai UNESCO iskolai mozgalomban) ekkor Magyarországon 25 középiskola egy főiskola tartozott az asszociált iskolák közé). Országos rendezvény a nyelvi tábor. „Az idegen nyelvek oktatásának előmozdítása érdekében az utóbbi években a Radnóti gimnázium az UNESCO támogatásával számos alkalommal vállalta nyári nyelvgyakorló táborok rendezését Szegeden. E nyelvi táborok – külföldről meghívott anyanyelvi tanárok segítségével – kitűnő lehetőséget biztosítanak a magyar asszociált iskolák tanulóinak elsősorban társalgási és országismereti tudásuk elmélyítéséhez. Angolból, oroszból és németből vállalkozott a gimnázium több ízben is e nem csekély szervezési munkával járó, egyhetes, bentlakásos tanfolyamok lebonyolítására.”³⁰⁴

Az első orosz nyelvi tábor után 1978. június 22–30-a között angol nyelvű UNESCO táborozást szervezett az intézmény. Részlet a program leírásából: „A tanulókat a szegedi Élelmiszeripari Szakközépiskola új kollégiumában helyeztük el ... A foglalkozásokat a Radnóti Miklós Gimnázium jól felszerelt nyelvi laboratóriumaiban tartottuk ... A fiataloknak nagy élményt jelentett a Fehér-tó védett területeinek megtekintése, az ópusztaszeri kirándulás, a mártélyi csónakázás.”³⁰⁵

**Neveléstudományi
Tanszéke által
vezetett fakultatív
tantárgycsoportos
kísérletbe.
A részt vevő tanárok
számára
tanfolyamot
szerveztek.
(I.: Cs. MT ...
18415–3/1973.)**

1973/74.

**Az év eleji tanulói
létszám 895,
az év végi 887 volt.
Az iskola
tanulmányi átlaga
4,32-re sikeredett.
(I.: j.k.)**

1973/74.

**A 44 (!) szakkörből
19-ben egyetemi
felvételre
előkészítéssel
foglalkoztak
(szinte valamennyi
szaktárgyból).
(I.: j.n.)**

1973/74.

**Az intézetből
(tantestület,
gazdasági hivatal,
hivatalsegédek)
23 nő és 32 férfi vett
részét polgári
védelmi képzésben.
(I.: 134-1/1973.)**

1973/74.

**A gimnázium mind
a 24 osztálya részt
vett az őszi
közhasznú
mezőgazdasági
munkán.
A munkát ezúttal
a szegedi MÉK
Vállalat adta.**

A 895 fő 6423 napot
dolgozott.
(I.: 16-4/1973.)

1973/74.

Az év folyamán
létrejött szocialista
szerződésekből:

1. A Déléppel
a kistornateremből,
2. A ruhagyárral a
honvédelmi napok
segítéséről,
3. A hódmezővásár-
helyiekkel
a kézilabdapályáról.
(Ez utóbbit
1. forrás!)

1973/74.

Kovács Esztert,
bélyeggyűjtőt
az országos
szövetség,
a MABÉOSZ szöfiai
nemzetközi
rendezvényre,
a „Mladost 74”
elnevezésére
kérte ki,
miután kiválóan
szerepelt
az Országos Ifjúsági
Bélyegvetélkedőn.
(I.: fenti szerv,
Sz. 303.)

1973. november 1.

E napi az a belső
körlevél, amely
szabályozta
az iskolában végzett
oktató-nevelő
munka jutalmazó
körét.
A 14 pontos
„Állásfoglalás”
az Igazgatói
Tanács
az MSZMP
és a szakszervezet
együttes alkotása

Az országos nagyrendezvények, a táborok mellett az UNESCO szorgalmazza a kapcsolattartás minden formáját. Ezek közül a legáltalánosabb és leggyakoribb a levelezés. A hatvanas évek végén, a hetvenes években tömeges mozgalommá vált: „Iskolánk tanulóinak több mint a fele folytat levelezést külföldi diákokkal, elsősorban az odesszai 58. sz. Iskolával és a párizsi Lycée Ravel tanulóival.”⁵⁰⁰

A folyamatos levelezés mellett 1972-ben július végéig a következők történtek:

„Összejövetelt rendeztünk a Szegeden tanuló arab diákokkal.”⁵⁰⁷ „Tavasszal 20 fős osztrák UNESCO csoportot láttunk vendégül iskolánkban.”⁵⁰⁰ „Az UNESCO-Kör szervezésében került sor július 8-18-ig a szöfiai testvériskolánk 40 fős csoportjának magyarországi látogatására, a szegedi diákok pedig július 22-én Bulgáriába a látogatást viszonzni.”⁵⁰⁰

A külföldi kapcsolatok sokasodtak. Összegezésüket – visszatérve – egy 1976-os irat adta. Ebből:⁵⁰⁸

„Az Odesszai 58-as számú Politechnikai Középiskolával akkor tettük fel a kapcsolatot, midőn Szeged város Odesszával megkötötte a baráti szerződést... Eddig három alkalommal rendeztünk kölcsönös diákcsereket, az idei nyáron lesz a negyedik.

A bulgáriai Plovdivi Politechnikai Szakiskolával a jelen pillanatban levelezési szintű kapcsolatunk van. Két alkalommal látogattuk meg őket... és viszont. A kapcsolat kialakulása 1966-ra tehető.

1968-ban csereüdülést szerveztünk a drezdai testvériskolával is. Azonban utána teljesen megszakadt a kapcsolat.”

A hetvenes évek második felében csökkentek a cserekapcsolatok, viszont – hosszú időre – egymásra talált két Csongrád megyei asszociált iskola: a Radnóti és a Hódmezővásárhelyi Bethlen Gábor Gimnázium. A diákok sporttalálkozóit a tanárok tapasztalatcseréje követte.

Mottó: X.Y./X.Y. és 1943=1944

„Megkeresésére értesítem, hogy Horváth Attila talált gyermek volt és adatait a szegedi I. ker. Tanács gyámhatósága állapította meg. A gyermek apjának Horváth Gábort, anyjának Kovács Máriát állapította meg, míg a születés időpontjának 1943. május 15-ét állapította meg.

A születés időpontját a szegedi I. ker. Tanács 1962. évben úgy módosította, hogy a gyermek 1944. augusztus 30-án született, majd a gyermeket Szabolcsi Miklós és Horváth Márta Mária házastársak részére örökbe adta...

Tehát Szabolcsi Attila azonos a volt Horváth Attilával.”

Világos. Nem?!

(I.: Debrecen, I. anyakönyvi kerület, 1962. dec. 4., A1108/1962. Mindezt a honvédség kérésére a Radnóti nyomozta ki diákjáról.)

T. B.

A nyolcvanas évekre is jutott országos rendezvény: „Iskolánk 1984. június 17. és 23. között immár negyedik alkalommal (az országban legtöbbször) adott otthont az idegen nyelvi országos UNESCO tábornak, ezúttal németből. Az orosz és angol nyelvű táborok rendezésének tapasztalatait, módszereit felhasználva állítottuk össze a programot... A sikerben jelentős szerepet játszott két, NDK-ból érkező kolléga: H. P. Fischer és O. Hantschke.”³⁰⁹

A rendezés mellett országos rendezvényeken képviseltette magát a gimnázium. Ebben az 1986-os év volt gazdag. Részt vettek a magyarországi UNESCO-asszociált iskolák IX. országos értekezletén, Budapesten (szeptember 18–21.), a november 20-i Magyar UNESCO-bizottság ünnepi közgyűlésén, a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében, ahol „...a művelődési miniszter jelenlétében intézményünk igazgatója kitüntetést vett át a kiemelkedő UNESCO-tevékenységért.”³¹⁰ És december 9-én, Budapesten, az UNICEF közgyűlésén. (UNICEF=United Nations Children's Emergency Fund, az Egyesült Nemzetek Gyermekek-
alapja; karácsonyi képeslapjaik árusításában a Radnóti részt vállalt 500 /olykor 1000/ eladással.)

Újra megélelné a csere, és 1982-től – napjainkig – állandóvá vált. Irányát tekintve: Grúziától Izlandig: Grúzia, Jugoszlávia, Lengyelország, NDK, NSZK, Németország, Olaszország, Finnország, Svédország, Dánia, Anglia, Spanyolország, Izland, USA. Jellemét (formáját) tekintve: tanulói ösztöndíjak (az UNESCO egyik tevékenységi formája, hogy külföldi tanulmányi utakhoz patronust: állami szervet vagy magánvállalkozót szervez), tanulói cserelátogatások általános vagy sportprogrammal; tanári tapasztalatcserék.

Az egyszerű (egyedi) külföldi kapcsolatok felsorolása is sok, ezért el kell tekinteni a részletező programoktól, útleírásoktól, élménybeszámolóktól. Az állandó kapcsolatok utolsó – iratbeli – összegezése 1991. április 11-i keltezésű.³¹¹ Ebből:

1. Cardiff 6. sz. UNESCO Iskola, Anglia-Wales. (8 éve);
2. Katedrálskolan, Turku, Finnország (6 éve);
3. Domgymnasium, Verden, NSZK-Németország (4 éve);
4. Wilhelm-Remy Gymnasium, Bendorf, NSZK-Németország (4 éve);
5. Himmelev Gymnasium Roskilde, Dánia (1 éve);
6. Domarhagsskolan, Avesta, Svédország (1 éve);

(Megjegyzés: Nagy valószínűséggel Ausztria is a felsorolandók közé tartozik – Bécs Reálgimnázium – mert két iratban is szerepelt tervezett csere: 1985. június 29-én oda, augusztusban vissza, de – az egyébként bőséges és bőbeszédű – utólagos írásközből sem találni.)

A kilencvenes évek közepéig a dán kapcsolat bővült legszélesebbé: évenkénti tanár – vagy diákcserevel; változatlan intenzitású a bendorfi sportkapcsolat.

(Új kapcsolatok 1998-tól:

7. GESCHWISTER-SCHOLL-SCHULE, Detmold, Németország;

volt. (I.: j.n., fent kelt.)

1974. április 20.

Az iskola igazgatója dr. Welker Ottónak, az MM. osztályvezetőjének címezve levélben javasolta, hogy az elsősöknek félévkor ne legyen tantárgyankénti érdemjegyük. Elutasították. (I.: 77/1974.)

1974. május 4–5.

Az 1973/74. évi tanévtől országos versennyé vált a korábbi Győr-Sopron megyei Irinyi János kémiai tanulmányi verseny, amelyet I. és II. osztályos tanulóknak rendeztek. (130.425/1973. XXVII. sz. M. M. utasítás) Az első döntőre a jelzett napon Győrben került sor.

1974. május-június

Új érettségi lépett életbe (1973. október 6.: Tájékoztató a középiskolai érettségi vizsga alapelveiről): nem lett kötelező a történelem szaktárgy. A korábbi ötfokozatú értékelést hármas váltotta fel tantárgyanként: dicsérettel megfelelt,

megfelelt és
nem felelt meg.

1973/74.

A 212 végzős
tanulóból 189-en
kívántak felsőfokon
továbbtanulni.
Az egyetemek
közül az
orvostudományira
volt a legtöbb
jelentkező 55,
tudomány-
egyetemre 48,
tanárképzőkre 27.
(I.: j.n.)

1973/74.

A 116/1973. (M. K. 9.)
M. M. sz. utasítás
a túlterhelés
csökkentését írta elő.
„A tantestület az első
perctől kezdve
tisztában volt azzal,
hogy ezek átmeneti
rendelkezések,
mindössze addig
lesz szerepük,
míg a végleges
rendelkezésre nem
kerül sor.”
(I.: év végi jk.)

1973/74.

Valamennyi osztályba
bevezették
– negyedik
évfolyamról van szó
– a Világnézetünk
alapjai c. tárgyat.
Az év végi beszámoló
jegyzőkönyv
hozzátette:
„...érdemes lenne e
tárgy keretében
foglalkozni
még az állampolgári
ismeretek
témájával...”
(I.: jk.)

8. ST. NINIAN'S HIGH SCHOOL, Glasgow, Skócia;
9. LYCÉE HORTICOLE, Roman, Franciaország)

5. Őszi munkák

Az őszi munkák eredete az ötvenes évekre nyúlik vissza. A párt célkitűzései nemcsak a „vas és acél országa” abszurdumát kívánták, hanem az „új” mezőgazdasági kultúrák meghonosítását is, mint a rizstermelés és a gyapottermesztés. A mai nyugdíjkorúli korosztály emlékében bizonyára élénken él a ki nem nyílt gyapotsziromban fehérülő valami ragacsos gombócka, aminek kifejtése még az ifjúi kötélidegzetet is megviselte, vagy a rizsföldek átható mocsárszaga, a szár, az iszap őszelő hidege.

Azután a tanári agitációs munka eredményeként (is) létrejött termelőszövetkezetek, állami gazdaságok fejletlen technikai felszereltségükkel nem bírtak megbirkózni az őszi betakarítási munkákkal, segítségért kiáltottak. A létrehozott „gyermekét” a pártállam féltve óvta, vigyázta, a kiáltást meghallotta, és tömegét: a katonaságot és a diákságot mozgósította. Őszi munkának, őszi betakarítási munkának, közhasznúnak nevezte, olykor összetételekben használta: közhasznú, őszi társadalmi munka. A gazdálkodó szervek díjazták, így a társadalmi jelző elmaradt, az évszak és a tanulói részvétel nem. A termelőszövetkezetekben, állami gazdaságokban a technika javulásával szinte egy időben megjelent a háztáji, és az őszi betakarítás idején az ott dolgozók zöme táppénzre ment, vagy ahogy akkor nevezték „háztáji betegségbe esett”. A közföldeken tehát állandósult a munkaerőhiány, melynek pótlása az említett módon történt: katonaság, diákság. És így ment ez közel harminc évig: a hatvanas évek elejétől a kilencvenes évek elejéig.

Szaktanisképzés, politechnikai oktatás, tagozatos osztályok, speciális kísérletek ellenére a Radnótinak is ki kellett vennie a részét az őszi munkákból. Komolyan vették: kezdetben a szocialista nevelésbe vetett hit miatt, később, mint kereseti lehetőség, a tanévkezdet anyagi megterhelésének enyhítése miatt. Dolgoztak hat napot, öt napot a tanításnak megfelelően. Dolgoztak délelőtt, délután órarendjüknek megfelelően. Dolgoztak egymást követő napokon vagy felváltva: egy-két nap munka, egy-két nap tanítás, ahogy a társadalmi igény megkívánta. Szerveztek munkát vasárnapra, az ötnapos munkahét után szombatra, illetve szombatra és vasárnapra. A munka folyamatossága függött az időjárástól – ha szabadban végezték – függött a szervezéstől.

A munka jellege kevésbé volt változatos. Szedtek almát, egy alkalommal válogatták is (konzervgyár). Megismerkedtek a hagyományos „könnyekre fakasztó szépségével” (konzervgyár, MÉK-telepek). Szedtek paradicsomot: válogatva (csak az érettet), dömpingben, azaz „mindent bele”, mármint a vödörbe, ládába, konténerbe. A paprikaföldeket többször „megtisztelték”: előszedés, amikor a fűszerpaprikából csak a piros színűeket keresgéltek. Ugyanott nagyjából, és harmadszorra is: a „tarolás”. A papri-

ka osztályba sorolása függött annak egyneműségétől, szakértelem kívánt. Nem véletlen, a legtöbb konfliktus e földeken keletkezett tanuló-munkairányító, tanár-munkairányító és tanár-diák között. Könnyebb volt a konzervgyári paprikaválogatás, amikor a csemegepaprikát nagyság szerint kellett szétválogatni, balesetveszélyesebbnek minősült a paprikaszeletelés.

A radnóti tanulók többsége a szőlővel találkozott. A nyolcvanas évektől a szüret adta az őszi munkák 95%-át. Itt is előfordult előszüret, teljes szüret, és igen gyakran a legkeservesebb, a szemeztetés: a tőkén és a földön maradt szemek összegyűjtése.

A munkahelyek (betűrendben): Ásotthalom: állami gazdaság; Balástya: Alkotmány Tsz.; Domaszék: Szőlőfűrt Szakszövetkezet; Felgyő: állami gazdaság; Forráskút: Haladás Tsz.; Gyálarét: Komszomol Tsz.; Kiskundorozsma: MÉK-telep, Móra Tsz.; Mihálytelek: Új Élet Tsz.; Mórahalom: Homokkultúra Termelőszövetkezet(i Szakcsoport); Öttömös: Magyar László Tsz.; Pusztamérges: Rizling Tsz.; Pusztaszer: Hétvezér Tsz.; Röske: Kosuth Tsz.; Ruzsa: Napsugár Tsz.; Sándorfalva: Magyar–Lengyel Barátság Tsz.; Szatymaz: MÉK-telep; Szeged: állami gazdaság, Felszabadulás Tsz.; konzervgyár, Kossuth Tsz.; MÉK-telep, Móra Ferenc Tsz.; paprikafeldolgozó vállalat, Új Élet Tsz, ZÖLDÉRT Vállalat; Zákányszék: Homokkultúra Tsz.

(Megjegyzés: a felsorolatról iratok szóltak, nem tartalmazzák a virágkertészeti szakmai gyakorlatokat.)

A végzett munkáról szám szerint: fő, munkaóra; a szervezést minősítve; és teljesítmény: fő/forint alapján be kellett számolni.³¹² Ezekből tudhatók az alábbiak is.

Munkára buzdítás: „A kereseti lehetőségek jók, ezért érdemes dolgozni. De felhívom az ifjúság figyelmét arra is, hogy ezen a munkahelyen eddig a Tömörkény és a Rózsa Ferenc Gimnázium tanulói dolgoztak, akikkel nagyon meg volt az üzem elégedve. Sajnálatos volna, ha iskolánk szegényt vallana, és jövőre már nem fogadná az üzem. Ezért a fegyelmet magatartást és a szorgalmas munkát mindenkitől elvárom.”³¹³ (A szegedi paprikafeldolgozóról volt szó.)

Kijutás a munkahelyre: „Pusztamérgesnél az autóbusz többször problémát okozott, ugyanis nem minden autóbusz volt hajlandó 46 főnél többet is szállítani.”³¹⁴ E visszatérő – sok veszeke-dést eredményező – gond eredője, hogy a munkaadók, a munkavállalók gyakorta elfeledkeztek a KRESZ előírásairól, mely pontosan meghatározza autóbuszoknál a szállítandó személyek számát. A többlétszállítás szabálysértés, ezért se nem a munkaadó, se nem a munkavállaló, hanem a buszvezető felel.

Minden rossz összejött: „A kedvezőtlen időjárási viszonyok miatt öt alkalommal kellett megváltoztatni a közhasznú munka időpontját... Nem voltak előkészítve a megfelelő munkaeszközök..., nem érkeztek meg időre az autóbuszok ... nyolc (!) helyre kellett menni... minden kérés ellenére előfordult, hogy a tanulóinkat a tsz-tagok által már egyszer megszedett szőlőn vagy paprikaföldön

1974. június 21.

Szervezési változás történt az országos művelődésügyben. Kettévált a Művelődésügyi Minisztérium: oktatásira és kulturálisra. Az oktatási miniszter Polinszky Károly lett.

1974/75.

Elkezdődött a fakultációs oktatás. A hat beiskolázott első osztályból az I. E és F lett fakultatív tagozat. (14-2/1974.)

1974/75.

Az iskolai diáksportkörön belül – miniszteri rendelet értelmében – létre kellett hozni az országjáró diákok körét (az ODK-t). Nem okozott gondot, mivel eddig is szép hagyományai voltak az országjárásnak, táborozásnak. (I. jk.)

1974/75.

Harmadik testnevelési órát iktattak be, amelynek fő célja a szabadban gyaloglás, futás volt. (I. jk.)

1974/75.

Az igazgató hozzájárult

az MTA Ped.
Kutató
Csoportjától jött
felkéréshez,
és 25 tanárának
engedélyezte,
hogy mellék-
foglalkozásként
részét vegyenek
a fakultatív
oktatásban.
(I.: 38-4/1974.)

1974/75.

Annyi az iskolai
szakkör, hogy
csoportosították
azokat.
Az általános
iskolásoknak
szervezett
3-3 matematikai
és fizikai +
egy orosz; egyetemi
felvételre előkészítő
21 (!), egyéb
szakkörök 10.
(I.: j.n.)

1974/75.

Disszidált G. I. Az év
tíz fegyelmi büntetése
között található irat
jelezte, hogy a tanuló
disszidálás céljára
kivette az osztály
összegyűjtött
4000,- Ft-ját is.
(I.: 8-8/1975.)

1974/75.

Az őszi
mezőgazdasági
munkákat két
részletben teljesítette
az iskola. Előbb
szeptember elején,
utóbb október végén.
A 896 résztvevő
8751 munkanapot
dolgozott.
(I.: 16-6/1974.)

**Az 1955-ben Európa Bajnokságot nyert magyar
kosárlabdacsapat tagjai között a kiemelt nevek „gazdáit”
a Radnótiban végezték**

foglalkoztatták... politikai-világnézeti szempontból az idén is káros volt, hogy amikor tanulóink dolgoztak, a tsz tagjai a háztájit művelték.”³¹⁵ Statisztika: „Iskolánk mind a 24 osztálya részt vett őszi mezőgazdasági munkákban. Két alkalommal dolgoztunk, először szeptember 3-tól szept. 11-ig, majd október 21-26-ig.

A munkában résztvevő tanulók száma: 896 fő. Részletezve:

41 fő	3 napot
37 fő	4 napot
37 fő	5 napot
338 fő	8 napot
32 fő	10 napot
73 fő	11 napot
77 fő	12 napot
110 fő	13 napot
151 fő	14 napot dolgozott.

A tanulók által teljesített munkanapok száma: 8751. A fizetés részben órabérből, részben teljesítmény szerint történt. Általában tanulóink naponta 30-36 forintot kerestek. Az általuk felvett összeg: 288 780 Ft.”³¹⁶

Az őszi közhasznú munkák megítélése, értékelése eltérő.

6. Sport, természetjárás

Az 1950-es évek kitünő sporteredményekkel zárultak Zsedényi István tanár úr vezetésével. Az 1958/59. tanévben a tornász csapatbajnokságon országos második hely, az atlétikain harmadik jutott a Radnótinak. 1959/60-as évben pedig – a korábbi hagyományt folytatva – a kosárlabdacsapat veretlenül nyerte meg a Kö-

zépiskolás Kosárlabda Országos Bajnokságot, de még ennél is nagyobbak minősült, hogy az atlétacsapat – pontszáma alapján – országos első lett. Remekeltek a futóváltók és az ugrók.

A hatvanas évek elején a szakközépiskola megszervezése, a leányok megjelenése, az 5+1-es politechnikai oktatási forma érezhetően visszavetette a minőségi sportot, országos helyezéseket csak elvélve csíptek el. (Országosan is ez történt, a korábbiakhoz képest kudarcként értékelhető a római és a tokiói olimpia magyar szereplése). A magyar sportirányítás is kereste az útját, a középiskola is. Nem tisztázták az iskolai szakosztályok és a nem iskolai szakosztályok kapcsolatát, a minősített sportolókat kizárták az iskolai bajnokságokból, ezáltal azok színvonala visszaesett. Ha pedig az iskolai növendék eltitkolta egyesületi (minőségi) tagságát, és arra az ellenfél rájött, sikerrel óvott, a diák pedig kiállított az iskolai oldalfeljáró karzatára, és az iskola előtt megszégyenített, amint ez történt 1962-ben Á. G., M. T. és T. B. negyedikesekkel.³¹⁷

1968/69-ben „helyreállt a rend”. Az iskolai sportot, mint sportegyesületet elismerték, akkor ha megalakult, és ha működött. Így – a klauzalista Árpád Sportkör után – az intézet történetében másodszer alakult sportkör, egy sportkörü-közgyűléssel, amely 1968. október 16-án elfogadta a megalakulást és az alapszabályt. A teljes neve: Radnóti Miklós Gimnázium és Autószerelő Szakközépiskola Sportköre. Megkülönböztető színül a sárgafeketét választották. Szervezetileg a Magyar Testnevelés- és Sporttanács (MTS) Szegedi Városi Tanácsához tartozott, amely szerv irányított és ellenőrzött is. A fenntartó – értelem szerint – pedig a gimnázium lett. Ezzel megoldódott a tagság kérdése, mert azt az alapszabály III. fejezet 7. pontja szabályozta: „A sportegyesület tagsága: a fenti iskola-intézmény nyilvános nappali tagozatára beírt minden tanuló, kiket a sportegyesület elnöksége felvett tagjai közé, más sportegyesületben csak vendégsportolóként szerepelhet, működhet.”³¹⁸

A természetjárók jogi helyzete később rendeződött. Mint szakosztály korábban is működött. Egy miniszteri rendelet döntött úgy, hogy a DSK egyik szakosztályaként kell működnie. A név pedig: Országjáró Diákok Köre (ODK).

A sportkör megerősítése egy 1986. szeptember 27-én kelt, a megyei művelődésügyihoz írt levél: „Tisztelettel jelentem, hogy a szegedi Radnóti Miklós Gimnáziumban 1986. szeptember 22-én a diáksportkör megalakult.”³¹⁹

A testnevelésórákon kívüli sporttevékenység a hetvenes évektől: 1. szolgálta a tömegsportot, 2. a szakosztályokkal a minőségi sportot. Ez utóbbiban lévő tagok egy része a sportági szakszövetségek igazolt versenyzője lett. Az újjaalakult sportkörben a következő szakosztályok működtek: kosárlabda fiú, kosárlabda leány, ODK, labdarúgó (nagy pályás) 1980. január 23-tól kispályás labdarúgó, Kertész Ferenc testnevelő nyugdíjba vonulásáig atlétika, tájfutó, kézilabda, röplabda női, férfi.

1974/75.

A Csongrád megyei Tanács V. B. Művelődési Osztályának 10.309/1974. ikt. sz. utasítása szerint az iskoláknak h a v o n t a (kiemelés tőlem: T. B.) információk jelentést kell adni. A szeptemberi jelentés summája: „a tantestület hangulata jó és nyugodt mederben folyik.” (1.: inf.j. szept. 20.)

1975. február 13.

A „Szocialista hazafiság és internacionalizmus” címmel tartottak nevelési értekezletet. A kor eszmeiségének tükrre, hogy még mindig nem tartalmának megfelelően szóltak a hazafiságról. (1.: jk.)

1974/75.

Mivel nem volt kötelező, a történelem érettségit kevesen választották megmértetésüknek. A „győztes” a IV. E lett, a 39 vizsgázó közül 3-an értek e tantárgyból. (1.: j.n.)

1974/75.

Nem vált be az érettségim

a háromfokozatú
minősítés, ezért
az Okt. Minisztérium
Középiszkolai
Főosztályának
körlevele
visszaállította
az öt fokozatút.
Ezt az intézet
igazgatója
december 10-én
ismertette is
kollégáival.

1974/75.

Az év eleji tanulói
létszám 897,
év végén 883.
Az iskola tanulmányi
átlaga 4,34.

1975/76.

A szakosított tantervű
gimnáziumi
osztályokba 112
tanulót, a fakultatív
tantervűekbe 109-et
vettek fel, így
az elsősök létszáma
221 volt. (I.: j.n.)

1975/76.

„A szülők kérésére
a Ságvári Endre
Gimnáziumban
kialakult forma
és gyakorlat alapján
a nagy igényre való
tekintettel az ideai
iskolai évben
kísérleti jelleggel
beindítottuk
az önköltséges
felvételi előkészítő
szakköröket.”
(I.: 5-6/1975.)

1975/76.

Lehet osztályzás
nélkül is tanítani
néhány tárgyat

A kosárlabda sikersportág maradt a hetvenes évektől napjainkig, szinte kivétel az az év, amikor az országos középiskolai hatos döntőig nem jutottak el. Több országos bajnoki cím birtokosai, még többször jutott dobogós helyezés a csapatoknak. Kialakult rend szerint Láng Imre a női, Wirth István a férfi csapatokkal ért el sikereket. A kosárlabda mellé az 1985/86-os tanévtől fokozatosan feljött a röplabda, mint iskolai sikersportág. (A kezdeti lépéseket a hetvenes években Wirth István edző-testnevelő tette meg.) A két nem közül Ducsay Géza edző-testnevelő irányításával több országos bajnokságot nyert a leánycsapat, sőt országunkat a diák-világ-bajnokságon képviselte 5. helyezést ért el.

Kevésbé „látványosak”, de nagy tömeget mozgatnak meg az ODK-versenyek, ahol ugyancsak országosan jegyzik a Radnóti.

Időnként az ország legjobbjai közé a sakkszakosztály versenyzői is bejutottak.

Az intézet szinte valamennyi tanulóját megmozgatják a tömegsportrendezvények, amelyek minden tanítási évre jellemzők. Ezek egy része iskolai szervezésű volt: házibajnokságok, egy része városi (különböző futóversenyek), kis hányada országos (olimpiai staféta). „Futott” állami vonalon, szerveződött a KISZ égisze alatt. Kiemelkedők a saját kezdeményezések, amelyek közül az UNESCO asszociált iskolák évente ismétlődő sporttalálkozója, a hódmezővásárhelyi Bethlen – szegedi Radnóti tartott a legtovább. Több mint tíz évet „élt”, az elsőt 1976 őszén rendezték.

Az első ízben 1984. október 12-én megrendezett Radnóti Olimpia rövidebb életű lett, de ez is megmozgatta az egész iskolát (tantestülettel együtt). 1996/97-ben pedig egy új kapcsolat indult: a SÁ-RA, azaz a Ságvári Gyakorló Gimnázium és a Radnóti gimnázium tanulói és tanárai vetélkedtek két napon át, több sportágban. 1997. szeptember 19–20-án második alkalommal rendezték meg. A gimnázium sportsikerei méltó társai az OKTV-n elért tanulmányaiknak.²⁰ A sportról bővebben egy külön kiadványban szólnunk.

Tanársors

„Abhoz, hogy az oktatás-nevelés, az oktatás tárgyi feltételeinek biztosítása és az iskolai élet egyéb területein elfogadható teljesítményt nyújtsak, középszerű képességeim adottságai mellett igen sok idő felhasználásával kell dolgoznom. Ez napi 11-14. munkaszüneti napon olykor ennél is több órai szellemi munkát jelent. Ebbe a munkába belefáradtam, a szellemi kimerültség állapotába, idegrendszeri túróképességem határára jutottam. Egészségem károsodása nélkül a tanártól elvárható követelményeknek, különösen pedig az egyre növekvő feladatoknak megfelelni már nem tudok, ezért kérem a sok tekintetben könnyebb kollégiumi nevelői állásba való áthelyezésemet.”
(I.: j.n.: 1978. november 30., teljes aláírás.)

T. B.

Idézetek, jelzetek

1. Pedagógiai lexikon, Bp., Akadémia, 1976–79. I-IV. k.-ból: 30. o. I. hasáb
2. A magyar nyelv értelmező szótára, Bp., Akadémia, 1965. I-VII. k.-ból: II. k. 1024. o. I. h.
3. A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára, Bp. Akadémia, 1967. I-III. k.-ból: I. k. 1061. o. II. h. és 1062. o. I. o. h.
4. Mint 1. 27. o. I. h.
5. Mint 2. 910. o. I. h.
6. Magyar Törvénytár, 1883. XXX. tc. 1. §.
7. Uo. 2. §.
8. Uo. 1890. XXX. tc.
9. Mint 1., 29. o.
10. 1000 éves a magyar iskola, Bp., Korona, 1996. (A továbbiakban: Ezer)
11. Az 1883. XXX. tc. alapján
12. Az adott kor évkönyveiből: „Javító- és pótlóvizsgálatok” c. fejezetek lényege
13. A létszámok a szövegbeli évek évkönyveiből valók
14. Évkönyv 1916/17. 186., 187. o.
15. Benkő: i. m., Évkönyv 1925/26. 4. o.-tól
16. Uo.
17. Évkönyv 190/10.
18. Ezer 74. o.
19. Évkönyv 1905/06.
20. Uo.
21. Évkönyv 1917/18., A szülők figyelmébe c.
22. Évkönyv 1913/14.
23. Évkönyv 1909/10.
24. Uo.
25. Évkönyv 1905/06.
26. V. K. M. 105500/1905. sz. (1905. dec. 18.) és az azt bevezető 105500/1905. sz. „Körrendelet”.
27. Berend T. Iván-Szuhay Miklós: A tőkés gazdaság története Magyarországon 1848–1944. Bp. Kossuth-Közp. és Jogi Kiadó 1978. 41–44. o.
28. Évkönyv 1905/06.
29. 1883. XXX. tc. 17. §.
30. Rázsó Géza: Középiszkoláink túlszűfolttsága. Országos Középiszk. Tanáregyl. Közölnye. 47. évf. 7. sz.
31. Cserép József: Zsűfolttság a tanítás sikerének főakadálya. Magyar Pedagógia, 1904.
32. Évkönyv 1905/06. 14. o.
33. Vö.: A zsidók és Európa. Corvina, 1994. 230–233. o.
34. Évkönyv 105/06. 53. o.
35. A Lichtenberg-alapítvány teljes szövege: Évkönyv 1900/01.
36. Szegei Napló, 1902. február 28.
37. Uo.

– vélték a minisztériumban a megyén, a városban.
A gimnázium nem élt azzal a lehetőséggel, hogy a testnevelés, az ének-zene, a rajz, a gyakorlati foglalkozás és a világnézetünk alapjait „részt vett” bejegyzéssel minősítse. (I.: 1961-4/1975. Megyei T ...)

1975. szeptember 22.

E napi az a meghívólevél, amely tájékoztat az iskola kézilabdapályájának világitási berendezésének átadásáról. Ezután indultak meg a „Radnóti-hétfők” kispályás labdarúgó mérkőzéssel. (I.: 31-23/1975.)

1975/76.

A Szegei Városi Rendőrkapitányságnak kellett jelenteni, hogy a gimnázium stencilgépét helyezett üzembe. Biztonságáról: „A gép a II. emeleten van elhelyezve külön lezárható szobában. A stencilgép feletti burkolat ugyancsak le van zárva lakattal. A lakat kulcsai az igazgatónál vannak, s csak annak engedélyével használható a gép.” (132/1975.)

1975/76.

**Ismét két részletben dolgoztak a diákok
összel: szeptember közepén és szeptember végén, október 1-jén. 874-en 2970 munkanapot teljesítettek. (I.: 16-11/1975.)**

1975/76.

A nem kötelező történelem szaktárgyi érettségit önként alig választották. A D osztály 40 tanulójaól mindössze hatan. (I.: j.n.)

1975/76.

Biológiával bővült a közös érettségi-felvételi vizsgák köre. Így már 3 tárgy ilyen: a matematika, a fizika, és a biológia. (I.: j.n.)

1975/76.

Hat tárgyból, 12 csoportban, 440-en vettek részt a tanév folyamán az egyetemi felvételire előkészítő tanfolyamokon. (I.: stat. jel.)

1975/76.

A tanítóképző és az óvónőkészítő intézetekbe jelentkezett fiatalok érettségi dolgozatát – magyar nyelv és

38. Mindkét alapítvány teljes szövege. Évkönyv 1904/05.
39. Évkönyv 1915/16.
40. Évkönyv 1904/05.
41. Évkönyv 1908/09.
42. Évkönyv 1905/06.
43. Országos Széchényi Könyvtár: Aprónyomtatvány- és plakáttár. Az eseményeket vö.: Magyarország története 1890–1918. Bp., Akadémia, 1978., I. §. 568–584. o.
44. Évkönyv 1914/15.
45. Évkönyv 1915/16.
46. Délmagyarország, 1915. február 11.
47. Évkönyv 1916/17.
48. Délmagyarország, 1917. március 27.
49. A Móra-verset egészében közli: Évkönyv 1917/18.
50. Évkönyv 1918/19.
51. Délmagyarország, 1919. szeptember 16.
52. Évkönyv 1919/20.
53. Évkönyv 1920/21.
54. Évkönyv 1921/22.
55. Évkönyv 1922/23.
56. Évkönyv 1923/24.
57. Magyar életrajzi lexikon. Bp., Akadémia, 1981. I. k. 934. o. I. h. (képe a következő oldalon)
58. Dávid István: Klauzál Gábor emlékezete. Évkönyv, 1922/23. a „...nem fogadhatták el” magyarázata 1848. június 18-án Szeged II. kerületében (Rökus, Alsóváros, Alsó tanyák) lett képviselő Klauzál, de Csongrád megyei választókerületében már e l ő z ő l e g megválasztották. Az idézetben szereplő I. kerület (1861. március 5. és 1865. november 15.): Belváros, Felsőváros és Felső tanyák. (Vö.: Szeged történeti kronológiája. Szeged, 1992. 58. és 64. o.)
59. Magyar Törvénytár, 1924. XI. tc.
60. Tanterv a középiskolák számára. Magyar Királyi Tudományegyetemi Nyomda, 1926.
61. Magyar Törvénytár, 1934. XI. tc.
62. A szaktárgyakról és az óratervekről bővebbet: Jóború Magda: A középiskola szerepe a Horthy-korszak művelődéspolitikájában. Bp., 1963.
63. Dr. Toókos György (klauzalista növendék volt 1921–29 között) levélbeli közlése 1977-ben
64. L. e könyv mellékletében, a tanárnévsorban
65. Évkönyv 1932/33.
66. Uo.
67. Évkönyv 1920/21.
68. Évkönyv 1940/41.
69. Dr. Devich Andor: Tanulóink kulturális és szociális helyzete. (Bővebbet: Évkönyv 1941/42.)
70. Évkönyv 1933/34.
71. Évkönyv 1942/43.
72. Évkönyv 1943/44.

73. Az adatok: Évkönyvek: 1928/29., 1929/30., 1934/35., 1936/37., 1942/43.
74. Évkönyv 1924/25.
75. Magyarország története 1918–1990. Bp., Korona (egyetemi tankönyv, é. n.) 152. o.
76. Magyar Törvénytár, 1934. XI. tc., miniszteri előterjesztés.
77. A tanulmány megjelent: Évkönyv, 1931/32.
78. Somogyi József: Tanító-nevelői eljárásunk. Pedagógiai elveink. Évkönyv, 1930/31.
79. A családi nevelés fontossága. Évkönyv, 1942/43.
80. Magyar történelmi fogalomtár, B., Gondolat, 1989. I. k. 79. o. I–II. h.
81. Évkönyv 1921/22.
82. Ezer 99. és 101. o. (az idézet és a V. K. M. -rendeletek)
83. Tantárgyfelosztás 1942/43. tanév (átvétel az Évkönyvből)
84. Tantárgyfelosztás 1943/44. tanév (átvétel az Évkönyvből)
85. Évkönyv 1940/41.
86. Hitelesebb adat az 1924. december 4-i, mert ezt az ez évi Évkönyv közli. A többi inkább a sportkör megalakulásának első szándéka, amely valóban az 1923/24. évre esett.
87. Évkönyv 1924/25.
88. Évkönyv 1939/40.
89. Az adatok a szövegben megnevezett évek Évkönyveiből valók
90. Évkönyv 1942/43.
91. Évkönyv 1939/40.
92. L. 57. sz. jelzet, II. k. 727. o.
93. Évkönyv 1945/46.
94. L. 1. sz. jelzet, 31. o.
95. Évkönyv 1946/47.
96. Jubileumi, 50. évkönyv, 4. o.
97. Évkönyv 1948/49.
98. Mind a „Vezérfonal... ” mind az SzMK-jegyzőkönyv: I.: 9. (bizalmas) – 1948/49.
99. Közli: Ezer 108. o.
100. uo. 110. o.
101. Új magyar irodalmi lexikon. Bp. Akadémia, 1994. III. k. 1677–78. o. B. D. = Baróti Dezső
102. Sötér István: Tisztuló tükrök. Bp., 1966.
103. Pomogáts Béla: Radnóti Miklós. Bp., Gondolat, 1977.
104. Vö.: az előbbi
105. A szövegben jelzett szerv irata: 1282-87-7/1951. IV. sz.
106. I.: K. M. 853-072/1952. VII. sz.
107. I.: 34-1951/52. (bizalmas)
108. I.: (hátdoldalán kézírással: 27/1956.) Szeged, 1956. dec. 13.
109. Az 1957/58. tanévi tantárgyfelosztás. (Évkönyv, 60., jubileumi)
110. L. 1. jelzet, 33. o.
111. I.: j. n.: gimnáziumi összesítő jelentés az 1950/51. beírt tanulókról
112. I.: j. n.: 1952/53.: tanulmányi előmenetel származás szerint, három-negyed év.

irodalomból
– elfogadták felvételi vizsgadolgozatnak. (I.: 6063/1975. Műv. sz.)

1975/76.

A felvételige jelentkezők között az élőlélő, 4. helyre tornázta fel magát az élelmiszer-ipari ágazat. A orvosi, a tudományegyetemi, a tanárképzői továbbtanulási igények után következett 21 fővel. (I.: j.n.)

1976/77.

A Vízirendészeti Őrs feljelentette az intézet egyik tanulóját, D. S.-t, mert „...a Tisza folyó 173. fkm. irányában, a folyó közepén, hajózó útban fürdött.” Az I. Kerületi Hivatal Igazgatási Osztálya megtalálta iskoláját, így került az ügy „haza”. A tanuló kioktatták a vízi szabályokról. (I.: 393/1976. fenti szerv.)

1976. augusztus 19.

Az 1026/1976. sz. minisztertanácsi határozat az Országos Pedagógiai Intézetet (az OPI-t) átszervezte. Elvesztette főiskolai jellegét, de profilja megmaradt: iskolai alapidokumentumok kidolgozása,

a szakfelügyelet
irányítása ... stb.

1976/77.

Hat osztályba
215 elsőst írtak be,
akik 2/3-a leány.
Fakultatív (kísérleti)
oktatásban 72,
szakosított tantervű
osztályokba 143-an
jártak. (I.: stat. j.)

1976/77.

Az iskolai ifjúsági
vöröskeresztes
csoport 82 taggal bírt.
Szervezett 24 előadást,
3 filmvetítést.
Taggyűlést két
alkalommal tartott.
(I.: jel.)

1976/77.

14 volt a működő
szakkörök száma.
A nem tantárgyiak:
két fotó, egy-egy
idegenvezetői,
történelmi versenyl-
előkészítő,
környezetvédelmi,
műszaki rajz. (I.: j.n.)

1976/77.

E tanévben
"észlelték"
hivatalosan
a diákok körében
elterjedt szipózást.
Lényege:
szerves oldószert
tartalmazó
ragasztókat
(ezeket bárhol
beszerezhették,
hiszen a boltokban
szabadpólcosak
voltak) műanyag
zacskókba ürítették,
azt az arcukra húzták,

113. Évkönyv 1958/59.
114. I.: j. n.: 1953/54. év végi statisztikai jelentés
115. I.: melléklet a (nem található) 310-2/1950/51. sz. irathoz: 1951. jún.
17.: a gimnázium 1951/52. évi személyi szükségletének megoldásá-
hoz
116. M. M.: 1962-es óraterv
117. I.: 1967/68. tantárgyi felosztás és – a tanári összesített órarendből
– rekonstruált óraterv
118. I.: Szeged Megyei Jogú Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága Művelő-
dés/ügy/i Osztálya, (a továbbiakban: Szeged ... /11. 989) 1969. sz.
119. I.: 37-6/1962.
120. I.: 38-12/1967.
121. I.: Szeged ... 30. 682. sz.
122. I.: kimutatás a tanulók létszámáról
123. I.: 13-5/1968.: jelentés Szeged -nek a vizsgák előkészítéséről
124. I.: j. n.: tanév végi összesítő táblázat az iskola tanulóiról
125. I.: 20-6/1965.: Az 1964. évi beszámoló jelentés a Szeged ... -nek.
126. I.: j. n.: az 1965/66. tanév év eleji tantestületi jkv.
127. I.: j. n.: az 1966/67. tanév év végi tantestületi jkv.
128. I.: j. n.: az 1967/68. tanév év végi tantestületi jkv.
129. L. 122. jelzet: III. S osztály (1967/68.)
130. I.: 4-4/1971.
131. Ezer... 118. o.
132. I.: j. n.: 1971. júl. 16.: jelentés a RMG-ben folyó gyakorlati oktatás
helyzetéről
133. I.: j. n.: az 1961/62. év végi statisztikai jelentés
134. I.: j. n.: az 1964/65. év végi statisztikai jelentés
135. I.: j. n.: az 1965/66. év végi statisztikai jelentés
136. I.: j. n.: szerződés (a szövegbeli napon a két fél között)
137. I.: 36-1/1962. Kimutatás a tanulók üzemi gyakorlatáról
138. I.: Szeged... 12002/25/1967.
139. I.: j. n.: az 1967/68. év végi stat. jelentés
140. Az igazgató, dr. Bánfalvi József a kérdés országos szaktekintélye.
A politechnikai oktatásról írt műveiből: Köznevelés, 1958. 4. sz., Ped.
Szemle 1959. 635-644. o., uo.: 1960., Köznevelés 1960. 1. sz. Munka
és Iskola 1961. 2. sz., uo.: 3. sz., uo.: 9. sz., Ped. Szemle, 1961.
318-329. o., Munka és Iskola 1962. ápr., Köznevelés 1962. 10. sz.,
Magyar Pedagógia 1963. 1. sz., Munka és Iskola 1962. 6. sz. Ped.
Szemle 1962. 7-8. sz., uo.: 1963. 1. sz., Tanácsok Lapja 1963. május
9., Munka és Iskola 1963. 7. sz., Ped. Szemle 1963. 12. sz., Közneve-
lés 1964. 22. sz., Ped. Szemle, 1974. március 257-265. o.: A gimnáziumi
gyakorlati képzés helyzete és távlatai. (Kandidátusi értekezés
tézisei.)
141. I.: 2. sz. melléklet a 150/1963. M. M. utasításhoz (M. K. 1963. 12. sz.)
142. I.: 43/1969.
143. I.: Szeged ... 11. 230-2/1969., hivatkozása: M. M. 130. 071/1968. sz.
144. I.: Szeged ... 1139/2/1962.
145. M. M. 17. 465/1967. III.
146. I.: 153/1968. német nyelvi tagozat nyitása

147. M. M. 10. 599/1965. XXI. sz.
148. I.: Szeged ... 11. 427/1968. Hivatkozása: M. M 130. 071/1968. (Csak-hogy ez a döntés még a 196/1968. M. M. sz. utasítás előtti, amely szabályozta a tagozatok indítását – is).
149. I.: j. n.: a tegező hangú magánlevelet az M. M.-ből teljes nevének aláírásával Á. P. küldte, kelte: 1968. dec. 11.
150. I.: 151/1968.
151. I.: a tervezet egésze hat gépelt oldal
152. I.: 43-1/1970. A biol.–kém. egész osztályos engedélyezési kérelme
153. Az 1965. évi egységes óratervez érvénye: 25. 361/1965. sz.: 10. 881/1966. I. sz. utasítás. Bevezetve: 1965/66.
154. I.: Szeged ... 24. 985/-2/1966. sz.
155. I.: 32-8/1972. Levél az Iskolatelevízióknak, az osztályok adataival
156. Évkönyv 1959/60.
157. I.: Szeged ... 10. 045-2/1969.
158. I.: j. n.: Németh István szakfelügyelő feljegyzése 1970. jan. 27-i keltezéssel.
159. I.: Szeged ... 10. 296/1971.
160. I.: Szeged ... 11. 363/1972.
161. I.: j. n.: az 1967/68. tanév végi stat. jelentés
162. I.: j. n.: az 1969/70. tanév végi stat. jelentés
163. I.: 30-2/1968.
164. I.: 208-3/1962.
165. I.: a jelzett évek tantárgyfelosztásai
166. I.: j. n.: az 1968/69. év végi tantestületi jkv.
167. Évkönyv 1958/59. 31. o.
168. Jubileumi (75.) évkönyv, 1972/73. 31. o.
169. I.: j. n.: 1961/62. év végi stat. jelentés
170. I.: j. n.: 1967/68. év végi tantestületi jkv.
171. I.: a felsorolt évek év végi tantestületi jegyzőkönyveiből
172. M. M. 5/1969. (VII. 27.) sz.
173. I.: j. n.: az 1972/73. év szakkörei
174. I.: Szeged ... 11. 423/1969.
175. M. M. Közoktatási Főosztály: Útmutató a gimnáziumi érettségi vizsgaszabályzathoz, 1964. február 15.
176. I.: j. n.: Az 1964/65. évi érettségi vizsgák tapasztalatai
177. I.: j. n.: az 1968/69. év végi tantestületi jkv.
178. I.: j. n. kimutatás a szegedi felsőfokú intézetekbe jelentkezett tanulók helyzetéről
179. I.: Szeged ... 14. 209/1967.
180. I.: Szeged ... 10/781/1972.
181. I.: 1278/1972., de kelte: 1973. március 5.
182. I.: j. n.: az 1969/70. év végi tantestületi jkv.
183. I.: j. n.: Lévy Béla összeállítása (kézirát, stencil)
184. Irányelvek az új gimnáziumi pedagógiai program elkészítéséhez. Bp., 1974. okt. 18. Gimnáziumi Tantervi Bizottság, 2. o. (kézirát, stencil)
185. Az MSZMP KB 1972. június 15. októberi politikai határozata. Megjelent: Az állami oktatás helyzete és feladatai. Bp., Kossuth, 1972.

és a gőzöket belélegezték. A veszélyre a Megyei Tanács hívta fel az iskolák figyelmét. (I.: fenti szerv, 1994/1976.)

1976/77.

Teljes erővel folyt a fakultáció finomítása, módszereinek kimunkálása. A tanév tapasztalatait kétszer is összefoglalta egy-egy jelentés: félévkor és év végén. Megállapították: jó, de nem kaptak külön pénzt a működtetéshez.

1976/77.

Az évi nevelés középpontjába az ifjúsági törvény végrehajtása és a KISZ IX. kongresszusának határozatai álltak.

1976/77.

Lengyel Gabriella, III. osztályos tanulót a Magyar Röplabda Szövetség kérte ki franciaországi mérkőzésre. Az iskola hozzájárult. (I.: 36-10/1977.)

1976/77.

Engedélyezte az iskola három tanulójának, hogy az ÉDOSZ Szeged Táncegyüttesével algériai vendégszereplésre

utazzon. (I.: 1977.
márc. 2. j. n.)

1976/77.

**A tanév folyamán
11 fegyelmi ügyet
iktatott az iskola.
Az elkövetett
cselekmények elég
változatosak: lopás,
tiltott halászás,
szeszes ital
fogyasztása, utcai
részségesség (!),
jogosítvány nélküli
vezetés stb.
A legsúlyosabb
büntetést, a kizárást
nem kellett
alkalmazni.
(I.: 9-1977/1-11.)**

1976/77.

**A tanulók év eleji
létszáma 862,
az év végi 851 volt.
Az iskola 4,24-es
tanulmányi átlaggal
zárt. (I.: jk.)**

1976/77.

**Valamivel többen
jelentkeztek (a nem
kötelező) történelmi
érettségi vizsgára.
A IV. B osztályból
a legtöbben: 36-ból
heten. (I.: 13-3/1977.)**

1976/77.

**A 177
továbbtanulásra
jelentkező közül
35-en választottak
valamilyen orvosi
pályát, a tudomány-
egyetemeken akartak
tanulni 29-en,
a tanárképzőkön
27-en, 18-an
pedig**

186. M. M. 115/1973. (M. K. 9.) sz. utasítás a gimnáziumi óratervekről.
187. Az O. M. kiadványa: A gimnáziumi nevelés és oktatás terve. Tan-
könyvkiadó 1978. aug. 31. Bevezetésének jogszabálya: O. M.
124/1978. (M. K. 14.) sz. utasítás
188. Uo. 11. o.
189. Uo. 649. o.
190. Uo. 650. o.
191. Uo.: az orientáció teljes anyaga: 652-3. o.
192. Magyar Törvénytár: 1985. 1. tc.: az oktatásról
193. Vö.: Ezer 130. o.
194. I.: 130/1974. A kísérlet bejelentése
195. I.: az MTA Ped. Kutató Csoportjának általuk iktatószámmal el nem
látott levele (Radnóti, I.: 495/1974.). Egyéb iratok: M. M.
129556/1973. XXVII. sz. üi., az erre hivatkozó Csongrád Megyei
Tanács V. B. műv. oszt.: 18. 415-3/1973. sz.
196. I.: 38-4/1974.
197. I.: j. n.: Jelentés a fakultatív rendszerű tantárgyblokkos kísérletről.
1976. október
198. I.: j. n.: 1975/76.: orientációs körök
199. I.: j. n.: 1976/77. év végi stat. jelentés
200. I.: j. n.: dr. Ágoston aláírással
201. I.: j. n. 1977. aug. 3.
202. I.: j. n.: az 1977/78. év végi stat. jelentés
203. I.: j. n. 1982/83. félévi tantestületi jkv.
204. M. M. 25. 895/1982. VIII. üi. sz.
205. M. M. 4/1987. (V. 23.) rendelet (M. K. 11.)
206. I.: j. n.: 1992/93. év végi stat. jelentés
207. I.: j. n.: 1997. szeptember 1.: tájékoztató az osztályfőnököknek.
208. I.: j. n.: 1978. nov. 22.: osztálynyitások az 1979/80. évben
209. I.: j. n.: 1978/79. év eleji tantestületi jkv.
210. A Szegedi Déri Miksa Ipari Szakközépiskola jubileumi évkönyve
(1894-1994). Szeged, 1994. 68. o.
211. I.: j. n.: 1979/80. év végi tantestületi jkv.
212. I.: j. n.: 1984. szeptember 18.: Általános statisztikai adatok és tájé-
koztatói szempontok az 1983/84. tanévben érettségiképesítő vizs-
gát tett kísérleti osztályok tanulóiról.
213. Ágoston György: Egységes alapú középiskolai kísérlet doku-
mentumanyaga (1978-1983). Szeged, 1983.
214. O. M. 22. 515/1978. V. sz. irat
215. I.: j. n.: 1983. szept. 13.: Jelentés a szegedi R. M. G.-ban működő
speciális biológia és kémia tagozatok működéséről.
216. I.: 32-3/1986.
217. I.: j. n.: 1990. január 30.: tantestületi megállapodás.
218. I.: 5-5/1981.
219. I.: jelzés és keltezés nélkül (de mindenképp az 1983/84. tanév meg-
kezdése előtt): Beszámoló a szegedi R. M. G.-ban folyó biofizika
szakkör munkájáról. A cím alatt: dr. Bánfalvi József, dr. Török Attila,
dr. Guba Ferenc, Gál Béla
220. I.: 103/1984.

221. M. M. 26. 051/1985. IX. üi. sz.: a kísérlet engedélyszáma a levélben: 87018/84. sz.
222. Vö.: Magyar Nagylexikon, Bp., Akadémia, 1993. IV. k. 27–28. o. A biofizika magyar alapmunkája is Ernsté: Bevezetés a biofizikába (1967) Egyetemi tankönyvként használják: A biofizika alapjai (szerk: Tarján I.), 1991... Az említett 11. kongresszus teljes anyaga megjelent: Abstracts of 11 International Biophysics Congress (1993.)
223. I.: j. n. igazgatói jelentés a minisztériumnak. A vándorgyűlésen elmondott beszámoló regisztrálva: B. Gál, J. Bánfalvi, P. Ormos, A. Török: Teaching Biophysics at the R. M. Grammer School. Biochimica et Biophysica. Acad. Sci. Hung. 1985. Vol. 20. No: 1–2. 111.
224. I.: j. n.: 1987. nyara: jelentés a biofizika tantárgy oktatásáról.
225. I.: j. n. 1986. dec. 15.: szakvélemény
226. I.: j. n.: 1988. szept.: dr. Németh Gábor: Tapasztalatok a biofizika tanításával kapcsolatban
227. I.: j. n.: az 1989. év júniusában felsőoktatásra jelentkezők felvételi eredményei
228. I.: 43/1988.
229. I.: 78/1987. (1987. dec. 7.)
230. I.: Uo (1987. jún. 5.)
231. M. M. olvashatatlan számú ügyirat, 1987. jún. 24., dr. Keczer Tamás, főosztályvezető aláírásával
232. I.: j. n.: 1988. febr. 10. tájékoztató a beiskolázásról
233. M. M. 34. 958/1990. XIV.
234. I.: j. n.: keltezés nélkül (de mindenképp az 1990/91. tanév előtt)
235. I.: 43/1990.
236. I.: 4-1/1992.
237. Vö.: Magyar Nagylexikon IV. k. 31–32. o. (ott szakirodalom is).
238. M. M. 29. 350/88. IX. sz.
239. Az óraterven rögzítették az ügyiratszámot, annak kelte két nappal korábbi; a jóváhagyás a névjeggyel és a keltezéssel zárult.
240. I.: j. n.: 1993. okt. 29.: az előző tanév felvételi eredményei
241. I.: 38-1/1988. sz.
242. I.: ad 42/1990.
243. I.: j. n.: az 1988/90. tanév félévi tantestületi jkv.
244. I.: Szeged 884/1990.
245. I.: j. n.: 1993. máj. 25.: a Dél-magyarországi Regionális Oktatási Központnak
246. I.: Szeged 7128/1976.
247. I.: j. n.: 1976/77. év végi tantestületi jkv.
248. O. M. 22. 022/1978. V. sz.
249. M. M. 45. 295/89. XIII. sz.
250. I.: 32-2/1973.
251. I.: j. n.: 1980. febr. 1.: az iskolai magyar munkaközösség álláspontja
252. I.: Szeged 8032-2/1977.
253. I.: Szeged 12464/1978.
254. M. M. 28. 914/87. IX.
255. M. M. 9/1989. (IV. 30.) sz.

**az élelmiszeripari
főiskolán.
(I.: stat. j.)**

1977/78.

**A város (a megye
nyomán) szabályozta
a gimnáziumok
és a szakközépiskolák
első osztályaiba
felvehető tanulóinak
számát. Azt
tanulócsoportonként
30-ban állapította
meg. (8032-2/1977.
sz., fenti szerv.)
A Radnóti „majdnem”
betartotta:
hat osztályába
202 tanuló
iskolázott be.
(I.: stat. jel.)**

1977/78.

**Az év legfőbb
évfordulója a NOSZF
volt. Így nem csoda,
hogy az év elején
így fogalmazták meg
a célokat:
„A tanítási
folyamatban emeljük
ki azokat az
anyagrészeket,
amelyek kapcsolatba
hozhatók a Noszf
eseményeivel” ...
(I.: év eleji j. k.)**

1977/78.

**Az iskolai tálaló
melletti ebédlőben
nem fértek el
a menzát igénylők.
Ezért a tisztiklubban
ebédeltek 20 tanuló.
(I.: j.n.)**

1977/78.

**Hat szakosztályban
130 versenyzőt**

**foglalkoztatott az iskolai sportkör.
Ezek: atlétika,
kézilabda,
kosárlabda (2),
röplabda,
tájékozódási futás.
(I.: jel.)**

1977/78.

**Dívott a túlmunkavállalás.
Ez alól a tanárok sem voltak kivételek.
A tanév folyamán 15 főiskolai főállású pedagógusnak volt másodállása vagy mellékfoglalkozása, vagy időleges megbízása.
(I.: 2-11/1977.)**

1977/78.

**Időben szétszóródott az őszi mezőgazdasági munka: szeptemberben egy hét, októberben egy hét, sőt néhány osztály még vasárnapi munkát is végzett. Átlag 10 (!) napot dolgoztak a tanulók, mert az összes munkanapok száma 8572 volt.
(I.: 16-6/1977.)**

1978. április 28.

E napon avatta fel a város az iskola homlokzata előtti rész térére, és nevezte el Komócsin Zoltán térnek. Így a Tisza Lajos krt., a Sztálin krt., a Lenin krt. után az iskolának is új

256. I.: j. n.: rendkívüli tantestületi jkv., a névmaradásról
257. I.: a megjelölt évek statisztikai jelentéseiből
258. I.: j. n.: 1986/87. év végi stat. jelentés
259. I.: j. n.: 1992/93.
260. I.: 30-7/1990.
261. I.: a jelölt évek év végi tantestületi jkv-eiből.
262. M. M. irat szám és kelt nélkül: az érettségi vizsgán alkalmazott minősítés. A gimnáziumban kihirdetve: 1974. dec. 10.
263. M. M.-irat 1975. decemberi, dr. Welker Ottó ov. aláírású tájékoztató
264. O. M. 18. 455/1976. V. sz.
265. Bp., 1979. novemberi keltezésű egy jelzet nélküli irat: Az 1979. évi érettségi vizsgák tartalmi és formai jegyei.
266. O. M. 22. 605/1979. V. sz.
267. M. K. M. 59. 279/1993. sz. 268. A szövegben közölt évek felvételi eredményeiből
269. I.: j. n.: 1989. okt. 16.: felvételi eredmények
270. I.: j. n.: 1990. nov. 27.: felvételi eredmények
271. I.: jelzés nélküliek, az adott év május 31-i állapotának megfelelően közöltek adatokat az egyes felsőoktatási intézményekbe jelentkező tanulókról.
272. I.: a szövegben jelzett, 3. o.
272. I.: a jelzett évek tantárgyfelosztásai
273. I.: a jelzett évek tantárgyfelosztásai
274. Műv. Közl. XXII. évf. (1978.) 16. sz.
275. I.: j. n.: 1979. okt. 1.
276. I.: j. n.: (szövegbeli dátum) III.: soronkívüli bérfeljesztés terve
277. I.: j. n.: 1977/78. év eleji tantestületi jkv.
278. I.: j. n.: 1979/80.
279. I.: j. n.: 1985/86.
280. I.: Csongrád megyei T. V. B. műv. o.: 19. 948/1976.
281. I.: j. n.: 1976. aug. 26.
282. I.: j. n.: 1985/86. év végi stat. jelentés
283. I.: j. n.: 1992/93. év végi stat. jelentés
284. M. M. 164/1968. (M. K. 15.) sz. utasítás
285. I.: Szeged 9. 988/1969.
286. I.: 37-6/1969.
287. I.: j. n.: 1970. máj. 20.
288. I.: j. n.: 1973. okt. 24.: együttműködési terv
289. I.: pl.: 10. 232/1971., 9615/1971. stb.: Szeged az MHSZ-től kapott szemléltető eszközöket saját iktatásában adta át a gimnáziumnak.
290. I.: 37-8/1985.
291. I.: KISZ KB-MSZMP P. T. O. közöse, kelt nélkül (de mindenképp az 1967/68. tanév elejéről)
292. I.: j. n.: 1976. okt. 25.: jelentés az ifjúsági törvény végrehajtásáról
293. I.: j. n.: 1978. dec. 9.: a diákszemélyiségkérdéseinek, javaslatainak összegzése
294. I.: 101/1981.
295. I.: j. n.: 1984. (okt. 9.): diákszemélyiségkérdéseinek, javaslatainak összegzése

296. I.: 12/1988.
 297. I.: 12-5/1989.
 298. Évkönyv 1959/60.
 299. I.: j. n.: 1964/65.
 300/1. I.: j. n.: 1974. szept. 24.: az SZMK munkaterve
 300/2. I.: j. n.: 1977/78. év végi tantestületi jkv.
 301. I.: 142/1988.
 302. I.: 110/1989.
 303. I.: 43-1/1966.
 304. Dr. Csillag András: UNESCO asszociált iskolák Csongrád megyé-
 ben. Pedagógiai Műhely, 1986. 2. sz. 66–72. o.
 305. I.: j. n.: 1978. júl. 18.: beszámoló a táborról
 306. I.: j. n.: Az UNESCO Kör munkaterve az 1968/69. iskolai évre
 307. I.: j. n.: jelentés az UNESCO munkájáról (1971/72.)
 308. I.: 105/1976.
 309. I.: j. n.: 1984. jún. 27.: beszámoló a német nyelvi táborról
 310. I.: j. n.: 1987. jún. 12.: beszámoló az 1986/87-ben végzett munkáról
 311. I.: 24-1/1991.
 312. I.: az őszi munkára vonatkozó iratok évszám előtti sorszáma: 16.
 313. I.: j. n.: 1969. szeptember 2.: igazgatói körözüvény
 314. I.: 16-10/1981.
 315. I.: 16-8/1978.
 316. I.: 16-6/1974.
 317. Az Á. G. monogram személye meghalt, a T. B. feloldható: e sorok
 írója.
 318. I.: j. n.: sportegyesületi alapszabály
 319. I.: szövegbeli cím és keltezés.
 320. 1972/73. tanévig részletes adatok a 75. évkönyvben.
 +: kiemelés, betoldás, megjegyzés tőlem: T. B.

Tóth Béla

**címe lett: Komócsin
 Zoltán tér. (I.: V. T.
 ...12097/1978.)**

1977/78.

**Az iskolák egyik
 „komoly” gondja lett,
 hogy hol tartsák
 a iskolabálakat. A régi
 Hungária bezárt, az új
 nem alkalmas, a Tisza
 Szálló ödzkodott
 a bérbeadástól. Ezért
 a művelődésügyi
 osztálytól kért
 tanácsot a Radnóti is.
 „...mert ez a
 probléma jelen
 pillanatban minden
 középiskolai
 igazgatót érint.”
 (I.: 56/1978.)**

1977/78.

**Az év végi igazgatói
 beszámoló statisztikai
 adatai szerint nem
 maradt ki tanuló az
 év folyamán, mert
 mind a beírt, mind az
 osztályozott létszám
 855 volt. Az iskola
 tanulmányi átlaga
 4,31 lett. (I.: jk.)**

1977/78.

**Befejezték negyedik
 tanulmányi évüket a
 fakultatív kísérleti
 oktatásban
 résztvevők. Ez három
 osztályt jelentett:
 a C. az E. és az F. volt
 ilyen jellegű.
 (I.: 13-3/1978.)**

1977/78.

**Negatív csúcs
 született
 (az egyébként
 (az egyébként nem**

kötelező) történelem
szakfárgyból:
a végzős (fakultatív
kísérleti tantervű)
IV. C osztályból
mindössze
egy tanuló
jelentkezett
érettségire
történelemből.
(I.: 13-3/1978.)

1978. június 22–30.

Angol nyelvű
UNESCO-tábort
rendezett
a gimnázium.
A foglalkozásokat
a jól felszerelt nyelvi
laboratóriumban
tartották. (I.: j.n.)

1978/79.

A gimnázium
UNESCO-köre 1978.
július 1–14-ig az NDK-
ba szervezett utat,
amelyen 3 tanár
és 33 tanuló vett
részt. 3 napos berlini
tartózkodás után egy
hetet töltöttek
Binzben, ifjúsági
táborban. (I.: a kör
jelentéséből.)

1978/79.

Felnőtt hallgatók
feljelentették egyik
tanárukat, mert
korrepetálási pénzt
kér és fogadott el.
A rendőrség ezt az
iskola tudomására
hozta. Az
iskolavezetés „szigorú
megrovás” fegyelmi
büntetéssel sújtotta,
és javasolta, kérje
áthelyezését más
iskolába.
(I.: jk., 1978. júl. 21.)

Ballag már a vén diák...

Töredékek a felnőttoktatásról

A minisztérium 1948. szeptember 17-i keltezéssel írta elő a szakérettségire előkészítő tanfolyamok megszervezését. Ezek a nappali tagozatok keretébe nem fértek bele, tehát szükségessé vált egy új oktatási forma megszervezése. Ez lehetett a dolgozók esti gimnáziumának formája² Társát, a levelezőt 1953. szeptember 19-én egy minisztertanácsi rendelet írja elő.³

A radnóti felnőttoktatásról az 1972/73. tanévi (jubileumi) évkönyv ad érettségiző (vagy végzős) névsorokat. Ezek alapján 1952 nyarán 16-an, 53-ban 12-en, 54-ben 9-en végeztek. Az 1954/55. tanév végén megjelentek a levelezőn végeztek is, így: 18 e(sti), 6 l(velező). 1957. év nyarán 22 e a számadat, 1958-ben 10 e, 28 l, 1959-ben 17 e, 23 l.⁴

Az 1959/60. tanévben az esti tagozat négy évfolyammal működött 54, 31, 17 és 21-es létszámmal (elsőtől felfelé), levelezőn 25-en végeztek. „Felnőttoktatásunk eredményességéhez nagy mértékben hozzájárult az, hogy a felnőttoktatás tantervi és módszertani reform-munkájában az egész tantestület részt vett kísérletezéssel és módszertani munkával. Az elmúlt tanév kísérleti munkájának eredménye az az egységes álláspont lett, hogy a Dolgozók Tagozatán a háromnapos oktatási forma bevált, viszont szükségesnek látszik a félévi helyett a negyedévi beszámoló rendszerre.”⁵

Az 1960/61-es tanévben 21 e, 23 l a végzős létszám, 1961/62-ben pedig: „Az iskolában esti és levelező tagozat is működik. Az esti tagozaton is 10 osztály, a levelező tagozaton is tíz osztály van. Az esti tagozat 446 tanulóval kezdett, év végi létszáma 319 lett, míg ugyanezek a levelezőn: 460-ból 375. A lemorzsolódás később is jellemzője marad ezen oktatásformának. Az akkor rögzített okok ma is „élők”.

„A lemorzsolódás okai bizonyos mértékig visszavezethetők arra is, hogy az esti és a levelező tagozat a gimnáziummal egyenértékű érettségi bizonyítványt ad, és így tananyaga azonos a délelőtti tagozat anyagával. A lemorzsolódás döntő oka azonban abban keresendő, hogy most már zömmel olyan fiatalok iratkoznak be az esti tagozat osztályaiba, akik az elmúlt évek alatt azért nem tanultak tovább, mert tanulmányi eredményük közepes, illetve elégséges volt. Tehát ők az általános iskolában sem túlságosan erőltették meg magukat a tanulással. Legtöbbjük könnyűnek gondolta a ... tagozatot, s mikor látta, hogy a tagozat komoly követelmények elé állítja őket, akkor kimaradtak.”⁶

E tanév végén a harminc estis mellett három osztályban végeztek a levelezősök A/23 fő, B/30 fő, és H betűjellel... A H osztályjel mögött honvédtiszti értendő. Szabó G. László elnökleltével 14-en tettek osztályvizsgát, átlaguk elérte a középezt (2,77). Jó rendűt hárman, középezt hatan, elégségest négyen értek el, míg 1 tanuló (hölgy) javítozhatott.⁷

1978/79.

Szeged városában is bevezették a lépcsőzetes munkakezdet. Ez a gimnáziumot úgy érintette, hogy a jól megszokott reggeli 8 óra helyett 7 óra 45 perckor kezdődött a tanítás. (I.: műv. o. 12.464/1978.)

1978/79.

A tanárok száma meghaladta az ötven főt. Az előző év szeptemberéhez képest egy tanár már középiskolából, kettő szakmunkásképző intézetből érkezett, így lett a számuk az 1977. szeptember 15-i 48-cal szeptember 51. (I.: stat. jel.)

1978/79.

Ismét meghaladta a 30 fős átlagot az első osztályba beírtak száma a hat osztályba ugyanis 228 tanuló kezdte meg az évet. Négy osztály szakosított, két osztály fakultatív oktatási rendszerben. (I.: stat. jel.)

1978/79.

Megszületett egy dokumentum – pontjait összeszámolva: 12 pont – az igazolatlan és a nagyszámú mulasztások megszüntetése érdekében,

**mert a tanulói
hiányzások aggasztó
mértéket öltöttek.
(I.: j.n.)**

1978/79.

**„Az O. M. 22022/1978.
V. sz. leirata alapján
értesítem Igazgató
Eltársat, hogy
a gimnáziumok első
osztályaiban
a testnevelést
1978. szeptember 1-
től az új tanterv
szerint kell oktatni.”
(I.: műv. oszt.
12540/1978.)
Egy érdekesség!
Az irat kelte:
1978. október 4. (!)**

1978/79.

**1978 őszén két
részletben
dolgoztak a tanulók
Ásotthalom,
Pusztamérges,
Ruzsa
és Balástya
termelőszövetkezetei-
ben. A 855 fő
9825 napot,
azaz tanulónként
11,5 munkanapot
teljesített.
(I.: 16-8/1978.)**

1978/79.

**Az intézetben
a fakultatív kísérlet
során ún.
„gyakorlati blokk”
is működött.
Ennek keretében
idegenforgalmi
ismereteket,
illetve nevelési
ismereteket
tanultak.
Az előbbit
az IBUSZ-szal**

Az 1962/63-as 38 e valamint az A/1, B/1 38 végzett tanulóra már vonatkozott a minisztérium által bevezetett rendtartás (a felnőtt középiskolai hallhatók részére).

A rendről, a fegyelemről:

– a hallgatók a tanterembe lépő tanárt néma felállással köszöntik

– az adott érdemjegyeken tanuló és tanár között vita nem alakulhat ki

– a tanteremben tilos a dohányzás a vizsga idején is

– a fegyelmi szabályzat az esti és levelező oktatásra beiratkozott tanulókra az elő beiratkozásuktól érettségi bizonyítványuk megszerzéséig kötelező.⁸

A levelező tagozatról:

– az órákon nincs feleltetés

– az „Ütemterv” szerint minden héten előre kell az órákra tanulniuk és házi feladataikat elkészíteniük. Az órákon kérdéseket tesznek fel a heti anyag azon részéből, amelyet nem értettek meg.

Az esti tagozatról:

Az oktatás a nappaliéval egyezik meg (nagyjából).

A rendtartás kitért az osztályzásra is. „Az esti és levelező tagozat tanulói részére már amúgyis csökkentett anyag tudása állhumanizmussal, a tanulók körülményeinek helytelen beszámításával nem értékelhető felül. ... az oktatás eredményét nem a fel-emelt érdemjegyek, hanem a tanulók tudásának reális osztályzása adja. Az értékelés nem történhet másképpen, mint a nappali gimnáziumban, közöttük nem lehet szintbeli különbség.”⁹⁰

In memoriam: Örkény István

Működési bizonyítvány

„Hivatalosan igazolom, hogy született, anyja neve..... tanár bemutatott eredeti okmányainak tanúsága szerint a következő iskoláknál tanított:

*.....-tól -ig,-tól -ig,-tól -ig,
.....-tól -ig,*

*.....-tól -ig,-tól -ig,-tól -ig,
.....-tól -ig,*

..... 1954. július 16-tól a Szegedi Radnóti Miklós Gimnáziumnál teljesített szolgálatot.

Ezt a bizonyítványt kérésére, rokkanttá nyilvánításához adtam ki.

S z e g e d, 1958. augusztus 6-án.⁹¹

(I.: 191/1958., aláírás)

T. B.

Az 1963/64-es tanév esti tagozatán négy osztály indult: A/44, B/43, C/47, és D/52 tanulóval. E 216 diákból 100-an jutottak el év végéig, 96-an vizsgáztak sikerrel. A többi évfolyamon kedvezőbben alakult a lemorzsolódás:

II./A 33, B/48 év eleje össz: 81; év vége 57; végzett: 54.

III./A 35, B/38 év eleje össz: 73; év vége 63; végzett: 63.

IV./A 34, B/33 év eleje össz: 67; év vége 66; végzett: 66.⁹

A levelező tagozaton 56-an végeztek; A/31, B/25 1964. márciusában módosított rend szerint: „A gimnáziumok levelező tagozatának IV. osztályában a hallgatók a tanév végén négy tantárgyból tesznek osztályvizsgát... Ezeknél a vizsgáknál a javítóvizsga csak egy elégtelen osztályzat esetén engedélyezhető.”¹⁰

Ugyancsak e tanév végén lépett életbe a művelődésügyi miniszter utasítása a gimnáziumi érettségi vizsgaszabályzatnak a gimnáziumok esti és levelező tagozatán való alkalmazásáról. Pontjaiból:

„3. Esti tagozaton csak az tehet érettségi vizsgát, aki a IV. osztály esti tagozaton, levelező tagozaton pedig az, aki a IV. osztályt a levelező tagozaton végezte.”

„6. a tanév végi írásbeli érettségi vizsgák tételeit ... részben a művelődésügyi osztály tűzi ki (!)”

„7. A szabadon választott tárgy tételeit a szaktanár állítja össze.”

Ugyancsak e tanév újdonsága, hogy a Radnóti „viseli” a városi Dolgozók Középiszkolája gyűjtőnevet,¹² magába foglalva így a Radnóti, a Ságvári gimnáziumot, és a közgazdasági technikumot. A cím a költségvetés és a nyilvántartás (statisztika) egységét jelentette, mindkét gimnáziumban a tagozatok az adott iskola igazgatása alatt maradtak. A Dolgozók Középiszkolái cím alatti első jelentés az 1965-ös költségvetési és végén készült. Ebből megtudható, hogy a radnóti 9 osztály 490 tanulója mellett a Ságváriban 5 osztály működött 243 hallgatóval, a Közgazdaságiban pedig a 8 osztályba 382-en jártak.¹³ (Megj.: a továbbiak mellőzik a nem radnóti felnőttoktatás bemutatását.)

E tanévtől kezdik meg a várható elsősök (a jelentkezők) előképzését. Az előkészítő tanfolyamok szervezését a M. M. javasolta¹⁴, a szegedi művelődésügy pedig a részletekről rendelkezett.¹⁵ A rendelkezés néhány fontosabb megállapítása: „Önköltséges... A részvétel önkéntes. Osztályozás, beszámoló és vizsga nincs, az előrehaladás értékelése szóban történik. A részvételnek a továbbtanulás szempontjából szelektáló jellege nem lehet. A tananyag az általános iskola VII. és VIII. osztálya magyar nyelv- és irodalom, valamint számtan és mértan anyagának azon tárgykörei, amelyek elsősorban alkalmasak a helyesírási, fogalmazás, beszéd, számolási és alapvető szerkesztési készség kialakítására, továbbfejlesztésére. Más tárgykört és tantárgyat tanítani nem szabad.”

Az érettségi mellett újraszabályozták a gimnázium esti tagozatain az év végi vizsga lebonyolítását. Bár az elvi döntésről utasít-

**közösen szervezték.
(I.: jk.)**

1978/79.

A tanulók tanórán kívüli tevékenységéből kiemelhető, hogy 60%-uknak volt színházbérlete, 65%-uk rendelkezett hangversenybérlettel, a TIT-által hirdetett előadás-sorozatokon közel 200-an vettek részt. (I.: jk.)

1978/79.

10 szakkör működött. A tantárgyiakon kívül fotó (2), műszaki rajz és művészettörténet. Ezekben a tanulóifjúság negyede vett részt. (I.: jn.)

1978/79.

A fakultatív oktatás megkívánta az egységés nevelői eljárásokat módszerében, a tanulók egységés minősítése érdekében. Ezt szem előtt tartva a tanév folyamán az igazgató 83 órát látogatott. (I.: év végi jk.)

1978/79.

A 853-as év végi létszámból eredményesen végzett 841, osztályt ismételtethet 11, osztályozatlan egy tanuló maradt. A 841-ben benne van az a 11 fő is, akik

sikeres javítóvizsgát
tettek. (I.: stat. jel.)

1978/79.

„Csúcsot” döntött
a 36 érettségiző
(fakultatív
tantárgyblokkos)
IV. C osztályos.
Közülük senki sem
választotta
(az egyébként nem
kötelező) történelem
szak tárgyat
érettségijéül.
(I.: 13-1/1979.)

1978/79.

Az év folyamán
felvételi vizsgát tett
190 negyedikesből
144-et felvettek. Ez
75,79% eredmény.
Kiemelkedett azonban
a IV. A osztály
matematika–fizika
tagozatú, amelynek
végzős és jelentkezett
34 tanulóját kivétel
nélkül felvették.
(I.: j.n.)

1979. június 23.

Egy 1974-es rendelet
értelmében öt évre
bízták meg
az igazgatót vezetői
munkájával. E napon
Csanádi Géza, a
városi művelődésügy
vezetője terjesztette
be a tantestületnek
Bánfalvi igazgató úr
újabb megbízási
javaslatát. A
tantestület elfogadta.
(I.: 22-3/1979.)

1979. augusztus 3.

A rendőrkapitányság
kezdeményezett

Épületi „magány” tanítási szünetben

tás jelent meg¹⁶, külön előadói irat szólt a de facto rendről.¹⁷ Ez alapján a vizsgák beosztása az alábbi:

	I.	II.	III.	IV. osztály
Magyar irodalom (és nyelv a III–IV. o-ban)	V	V	V	T
Magyar nyelv	V	V	–	–
Történelem	V	T	V	T
Idegen nyelv	T	T	T	V
Matematika	V	T	T	V
Fizika	–	V	T	V
Kémia	T	T	V	–
Biológia	T	T	V	–
Földrajz	T	V	–	–

A táblázat *V* betűje a vizsgabizottság előtti, *T* betűje a szaktanár előtt teendő vizsgát jelenti. Az irat utasított a lebonyolítás rendjéről úgy is, hogy előírta: a vizsgabizottság előtti időpontja jelentésköteles, a tanár előtti a tanulók és a szaktanárok meg egyezése után tagozati döntésű. A minisztériumi előírásokat a városi művelődésügy terjedelmes aktával „fejelte meg”.¹⁸ Eszerint „Az osztályozó vizsgák szóbeli részét valamennyi tanulónak a kiküldött elnök jelenlétében kell letennie. Elnök nélkül a vizsga nem kezdhető meg... Egy napon legfeljebb 20 tanuló vizsgázhat... A vizsgabizottságot megosztani nem lehet.” (Elterjedt gyakorlat miatt hozták e „szigorítást”. A gyakorlat lényege az volt, hogy a leendő érettségi tárgyak vizsgája került az elnök elé, az egyéb tárgyakból pedig – párhuzamosan a „fő” vizsgával – tanár előtt számoltak be, lényegesen lerövidítve így a teljes vizsgaidőt.)

„A szaktanár előtt tehető osztályvizsgán a szaktanárok a szóbeli vizsgára előírt szabályok figyelembevételével vezessék a vizsgákat. A tételek külön-külön tétellapokon készüljenek, s a tanulók ezekből húzzák a vizsgakérdést (kérdéseket).”

A hatvanas évekről

1. A tanulói adatokból:¹⁹

1.1. Tagozati létszámok:

aktuális év	esti tagozat			levelező tagozat		
	év eleji	év végi	vizsgázott sikeresen	év eleji	év végi	vizsgázott sikeresen
1965/66.	-	172	126	272	247	193
1966/67.	272	-	-	275	-	-
1967/68.	-	148	118	-	155	130
1968/69.	241	-	-	252	154	108
1969/70.	-	139	102	270	139	118

1.2. Osztálylétszámok:

aktuális év	esti tagozat				levelező tagozat			
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
1965/66.	2	1	2	1	2	2	2	2
1966/67.	1	1	2	2	2	2	2	2
1967/68.	2	1	1	1	1	1	1	2
1968/69.	2	1	1	1	1	1	1	1
1969/70.	adathiány				2	1	1	1

1.3. Negyedikesek, érettségizők:

	esti tagozat			levelező tagozat		
	IV. A	IV. B.	Érettségi megkezdte sikeres	IV. A	IV. B	Érettségi megkezdte sikeres
1965/66.	29	adathiány	26	32		
1966/67.	33	adathiány	18	26		
1967/68.	38	45	38	24	53	49
1968/69.	25		19			
1969/70.	29		32			

(Megj.: az érettségire azok is jelentkezettek, akik korábban végeztek, csak egy tárgyból jelentkeztek stb., ezért számuk gyakorta több, mint a negyedikeseké.)

2. A tanárok adataiból (általában mindkét tagozaton tanítottak):

	esti tagozat	levelező tagozat
1965/66.	15	17
1966/67.	15	13
1967/68.	14	13
1968/69.		15
1979/80.		14 ²⁰

iskolai fegyelmező intézkedést” mert M. T., tanuló „... a Tisza folyón közlekedett „Mercury” típusú 50 LE motorral meghajtott kishajót vezetve. Vizisízót vontatott. Kishajóvezetői engedéllyel nem rendelkezett.” A „fegyelmező intézkedés”: osztályfőnöki figyelemzés és vízi közlekedési kioktatás. (I.: 9-6/1979.)

1979. szeptember 27-29.

A Radnóti adott otthont az asszociált iskolák és UNESCO-körök (klubok) VI. országos értekezletének. A résztvevők értékelték, aktualitásokat beszéltek meg és ajánlásokat fogadtak el a jövőről. (I: jel.)

1979/80.

Országos beiskolázású lett az I/B osztály, speciális biológiai és kémiai tagozatú. Ideiglenes tantervvel működött, jól funkcionáló külső háttérrel: a biológiai kutatóval, ill. az egyetem kémiai intézetével. (I. jk.)

1979/80.

A beiskolázott I/F osztály a tíz osztályos

struktúrájú
iskolátípus modellje
kívánt lenni, erre
kezdett kísérletet. De
már egy év után
látszott, hogy több
a probléma, mint a
kívánt (várt)
eredmény, ezért e
típussal a gimnázium
később felhagyott.
(I.: jk.)

1979/80.

Az O. M. 22.022/1979.
V. sz. körlevele
alapján már
a II. osztályokban is
az új testnevelési
tanterv szerint kell
tanítani.
1979/80.

A tanév általános
feladatait két
esemény köré
helyezte az év eleji
nevelőtestületi
értekezlet. Ezek:
az 1980. márciusi
MSZMP XII.
Kongresszusa
és hazánk
felszabadulásának
(akkor így kellett
mondani!)

35. évfordulója. Az
előbbi határozatait
tanulmányozni, az
utóbbi „méltón”
megünnepelni
kellte. (I.: jk.)

1979/80.

Az O. M. 20.311/1980.
V. sz. ügyirata
megengedte, hogy
az első osztályokban
egyaránt
taníthassák
a magyar és
világirodalmat a
gimnáziumi vagy a

3. A tanítás tartalmáról:

A hatvanas évek tanrendje a bizottság, illetve a szaktanár előtt teendő vizsgák táblázatából kiolvasható. A tanrend levelezőn is azonos, csak idegen nyelvet nem tanulnak. Tanrendi módosítás az 1966/67-es tanévtől lépett életbe.

„A különbözeti vizsgát tett szakmunkástanulókat vagy az osztályozó vizsgát tett túlkoros dolgozókat, amennyiben tanulmányaikat a gimnázium esti tagozatának II., III., IV. osztályában óhajtják folytatni, kérésükre az idegen nyelv tanulása alól fel kell menteni. A felmentést a gimnázium esti tagozatának igazgatója (tagozatvezetője) adja.”²¹

„A gimnázium esti tagozatának I. osztályaiban az idegen nyelveket rendkívüli tárgyként heti 2 vagy 3 órában lehet tanítani.”²²

És e témához tehető egy városi művelődésügyi intézkedés is: „A gimnáziumok esti és levelező tagozatainak a fizika és a kémia tantárgyak érettségi vizsgáira az 1966/67. tanévtől kezdve feladatmegoldásokat is kitűztünk. A feladatmegoldásokkal kapcsolatos útmutatást a Dolgozók Gimnáziuma Érettségi Vizsgaszabályzatában megjelölt időpontra küldöm meg.”²³

A hatvanas évek felnőttoktatásáról a gimnázium igazgatója részletes beszámolót készített az 1968/69. tanév zárlatáig. Az abban leírtak hű képet adnak az évtized jelenségeiről, „a két oktatási forma gyakran gondot okozó sajátos problémáiról.”²⁴ Bevezetőjében hangsúlyozta, hogy a gimnázium sok éve áll a szegedi felnőttoktatás szolgálatában. „Néhány tanévben ... a tanulók száma elérte vagy túl is haladta a nappali tagozatosok számát.” Kiemelte az 1962/63. tanévet, amikor a létszám elérte az ezret (beírt tanulókról van szó!) „Az 1965/66. tanévtől kezdődően jelentő-

Mi történt a tanáriban?

(Írta – Rejtő J. nyomán, szabadon – az élet)

Szegzárdy József, reálgimnáziumi tanár feljelentette Mihalovics Dezső háztulajdonost.

Mihalovics felkereste dr. Tarajossy törvényszéki bírót.

Dr. Tarajossy két fia a Klauzálba járt.

Mihalovics azt állította, hogy a tanáriban a tanárok között titelgesség történt, hátba rúgták Szegzárdyt.

A járásbíróság rágalmozásért száz pengőre ítélte Mihalovicsot.

A törvényszék megsemmisítette az ítéletet.

A szülői értekezleten a résztvevők bizalmi nyilatkozatot írtak alá Szegzárdy József tanár működéséről.

(A Délmagyarország 1932. május 14-i és 24-i számából öllőzta.)

Üi.: Az ügyben azóta se m folyik nyomozás.

T. B.

sen csökkentek évről-évre az esti és levelező tagozatok létszámai.”

Az írásos anyag két témát hangsúlyozottan érintett: a lemorzsolódást és a tanulmányi átlagot.

„A hallgatók lemorzsolódásának aránya az esti tagozaton a vizsgált években 27 és 37% között, a levelező tagozaton 28 és 40% között ingadozott ... Természetszerűleg (és közismerten) az I. osztályosok szakítják meg tanulmányaikat.” Mind az esti, mind a levelező tagozaton az arány 50–60%. Még kedvezőtlenebb a kép, ha az első évfolyamra beírt és a negyedik év után érettségi vizsgát tettek adatai kerülnek egymás mellé. Megdöbbentő eredményre jutott a tanulmány szerzője: csak minden ötödik hallgató jutott el az érettségig.

A tanulmányi átlag két érték között ingadozott: átment, megbukott. Az átmentek között évfolyamonként (esetleg osztályonként) akadt egy-egy jó vagy jeles rendű. Az átmentek többségének osztályzatai: elégségesek, közepesek.

A bukottak adják a lemorzsolódók kisebb hányadát. Ugyanis, aki eljutott az osztályvizsga időpontjáig, az megkísérli. Még akkor is, ha tudja, nem kellően készült fel. Az említett írás az esti tagozat bukottjainak arányát közli. „Az első osztályokban 20 és 30%, a II–IV. évfolyamon 40–50% közötti a vizsgát megkezdett és azon elégtelen eredményt „elértek” aránya.” 1968/69. tanévtől pedig: „Az I. A osztályban 24%, az I. B osztályban 10%, a II. osztályban 48,8%, a III. osztályban 40% és a IV. osztályban 48,2%.”

A lemorzsolódás és a tanulmányi eredmény összefüggései jól kitapinthatóak: ha több a lemorzsolódó, kevesebb a bukott; és fordítva.

A hetvenes évek

1. Tanulólétszám:

	esti tagozat			levelező tagozat		
	év eleji	végi	sikerral vizsg.	év eleji	végi	sikerral vizsg.
1970/71.	247	–	–	338	197	147
1971/72.	–	184	134	344	–	–
1972/73.	266	172	144	–	220	173
1973/74.	290	–	–	391	245	198
1974/75.	275	188	117	506	280	245
1975/76.	324	233	231 (1)	597	335	299
1976/77.	239	200	181	434	350	310
1977/78.	256	197	179	425	302	278
1978/79.	214	166	137	334	228	151
1979/80.	164	136	125	238	180	139

(Megj.: az adatok a kihelyezett tagozatokét nélkülözik.)

szakközépiskolai
tankönyv alapján.

1979/80.

Nem lehetett könnyű
észen tartani a
különböző
fakultációkat,
speciális osztályokat.
Íme, csak az első
évfolyam! Az A egyik
fele matematika–
fizika–2. idegen
nyelv, másik fele
matematika–fizika–
természettudomány
s labor; a B peciális
biológia, részben
speciális kémia;
a C biológia–fizika–2.
idegen nyelv, illetve
biológia–kémia–2.
idegen nyelv;
a D magyar–
történelem–2. idegen
nyelv, illetve magyar–
orosz–2. idegen
nyelv; az E magyar–
történelem–nevelési
ismeretek, illetve
biológia–kémia–ter-
mészettudományos
labor, vagy fizika;
az F országos
kísérletű
(10 osztályos)
fakultatív.
(I.: jk.)

1979/80.

28 szakkör és
7 önköltséges
felvételre előkészítő
tanfolyam működött
az év folyamán.
A szakkörök közül
hat a tanulmányi
versenyekre
készítette fel
a diákokat
angolból, fizikából
és kémiából.
(I.: jel.)

1979/80.

A költségsök-
kentésekről döntött
a város. Részletet
intézkedési tervet
kértek ennek
mikéntjéről.
A Radnóti egyik
válaszpontja
„szomorú” hírt
közölt: „...lemondunk
két külföldi ... és
minden olyan
folyóiratot, amelyek
nem állnak
speciálisan egy-egy
szolgáltatásban”.
Valójában az
Akadémia
szakfolyóiratai
tűntek el. (I.:
intézkedési terv)

1979/80.

Egy értemiségekkel
foglalkozó
tanácsüléshez
készített anyagot
a gimnázium (is).
Kitűnt, hogy
a tanárok nagy
hányada vett részt
iskolán kívüli
tevékenységekben a
sportköri munkáktól
az ismeretterjesztésig.
(I.: jel.)

1979/80.

Két időpontban
dolgoztak a diákok az
őszi közhasznú
betakarítási
munkákban.
A 24 osztály 870
tanulója 8990
munkanapot
teljesített
Ásotthalmon,
Pusztamérgesen,
Öttömösön. (I.: jk.)

Szüneti terefere...

2. Osztálylétszám:

	esti tagozat				levelező tagozat			
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
1970/71.	–	–	–	–	2	1	1	1
1971/72.	–	–	–	–	2	2	1	1
1972/73.	2	1	1	1	2	1	1	1
1973/74.	2	2	1	1	2	2	1	1
1974/75.	2	2	2	1	3	2	2	1
1975/76.	2	2	1	2	3	2	2	2
1976/77.	1	1	1	1	2	3	2	2
1977/78.	2	1	2	1	2	1	2	2
1978/79.	1	1	1	1	1	1	2	2
1979/80.	1	1	1	1	1	1	1	2

3. Negyedikesek, érettségizők:

	esti tagozat				levelező tagozat			
	IV. A	IV. B	érettségire jelentk.	érettségire vizsg.	IV. A	IV. B	érettségire jelentk.	érettségire vizsg.
1970/71.	28	–	–	–	36	–	41	35
1971/72.	42	42	29	–	–	–	–	–
1972/73.	30	–	–	–	30	–	32	26
1973/74.	33	–	–	–	–	–	36	29
1974/75.	–	33	–	–	61	–	–	56
1975/76.	44	34	68	65	42	39	66	55
1976/77.	57	–	51	51(!)	45	45	72	61
1977/78.	58	–	52	45	54	51	87	77
1978/79.	57	–	38	30	46	48	74	53
1979/80.	40	–	63 (!)	53	44	34	89	62